

A Promontorium Polgári Casino 15 éve

Az indulás, a daliás idők, egyben szembenézés korlátainkkal

Előzmények, alapok, a kezdetek

2006 tavaszán merült fel Farkas Balázs javaslatára a Casino megalapítása. A helyi civil élet ebben az időszakban is élénk volt, számos tematikus, és területi alapon működő civil szervezet működött a kerületben. Közöttük informális hálózatok voltak, néhány alkalommal tartottunk egyeztető összejöveteleket a Szent Imre Házban, Rózsavölgyben és más helyeken. Balázs, aki egyébként televíziós szerkesztő volt, bejáratos volt több civil szervezet eseményeire, ill. ő maga is szervezett, kezdeményezett programokat, sőt szervezetekeket. Ilyen volt egy helyi szervezet létrejötte, a Csillaghalom Polgári Egylet Budafokon, lakóhelye, a Szent Gellért utca, az Olajhegy környezetében. Ugyanitt elindított, és működtetett egy helyi, közösségi rádiót is, frekvencia, ill. stúdió berendezés megpályázásával. Így ebben az időszakban már működött a Csillaghang Rádió, nem kevés önkéntes munkával, támogatással, vállalkozói hozzájárulással. Előbb saját lakásában, majd az önkormányzattól bérelt Kölcsey utcai szuterén ingatlanban volt a stúdió. A rádióba többeket meghívott, tematikus beszélgetésekre, műsorok készítésére. Ez volt talán a magja a majdani Casinonak.

A Promontorium Polgári Casino a háború előtti Budai Casino hagyományaira épült, az pedig a Széchenyi féle Casinora a 19. századból. Ez hagyományörző, lokálpatrióta szervezet volt, mai szóval élve business club, szellemi központ, egyfajta elitklub. Az ebben az időben már működő Budai Casinót követve Budafokon, ill. a kerületben indítványozta Farkas Balázs a Casino létrehozását. A helyi, kerületi civil szervezetekben aktívan dolgozó, azokat szervező egy-két tucatnyi aktív emberből viszonylag keveset hívott, szólított meg, bár néhányan onnan kerülünk ide. Törekedett más, tekintélyes, aktív, ismert helyi személyiségeket megszólítani, vállalkozók, művészek, közéleti emberek, vagy az akkor intenzíven működő helyi index topic aktív tagjait is bevonni, amiből egyébként akkor már megszerveződött a Klauzál Gábor Társaság. Egy közel hatvanfős listával indultunk, amit jórészt Balázs állított össze, a javaslatainkat is figyelembe véve. Itt a többes szám a később megalakuló elnökség tagjait jelentette, így **Garbóci László** helytörténész, **Piróth Béla** a Lampart Zománcipari Művek ügyvezetője, **Szigeti Zoltán** egyetemi tanár, a Péter-Pál utca és Környéke Polgári Kör elnöke, **Szántó Tamás** újságíró, a Rózsavölgy Egyesület elnökségi tagja, **Brockhauser Edit** újságíró, **Farkas Balázs** az alapító, és jómagam, **Mészáros Péter**.

Szerveződés, tervek és helykeresés

Bázisként az István tanya vendéglő különterme merült fel, ill. erről állapotodott meg Balázs a tulajdonossal, ott kéthetente össze tudunk jönni, hétköznapi este annak foglaltsága ezt lehetővé tette és némi fogyasztásban is bízhatott, bár erre nem tettünk vállalat. Itt májustól elindultak a kéthetenkénti ülésezések, megvitattuk a célokat, lehetőségeket, meghívtuk az említett hatvan fős kört, ill. másokat is, elkészültek alapdokumentumok, a Casino leírása, működési módja, majd alapszabálya, mint egyesületi alapszabály. A terv és a gyakorlat is kéthetenkénti ülésezés volt, limitált, másfél órás időtartamban, egy-egy téma megbeszélésével, alkalmanként vendégelőadók meghívásával. Májusban elfogadta a közgyűlés az alapszabályt, mely alapján a későbbiekben megtörtént a bírósági bejegyzés. Fontosabb elemei: helyi társas és kultúrélet, nemzeti és helyi hagyományok ápolása, partneri viszony más polgári társaságokkal, a polgárság és a képviselői közötti viszony ápolása, a polgárságot érintő köz és városi ügyek megbeszélése, a szellemi megújulás elősegítése. A fent jelzett elnökség alakult meg, s elsőként engem választottak meg elnöknek, azzal, hogy évenkénti rotációval megy körbe az elnökség tagjai között a tisztség.

A nyár folyamán megfogalmazódtak a meglehetősen ambiciózus tervek a programokra: kerekasztalok, fórumok, előadók meghívása, helyi és külső programok, pld. egészségügy a kerületben, civil szervezetek élete, helyi frakcióvezetők, polgármester jelöltek meghívása, helyi vállalkozások, helytörténet, médiumok, zöld területek, helyi művészek és sok más. A székhely és helyszínek ügyében úgy alakult, hogy őszig az István tanya különtermében zajlottak az összejövetelek, munka-ülések, közgyűlések. Párhuzamosan klubest-szerű összejövetelek indultak a Kölcsey utcai rádió stúdió, a Csillaghang előterében, ami nem volt nagy, de 10-15 fő körülülhette az asztalt, és kellemesen elbeszélgettünk, majd bekapcsolódtunk a rádió élő adásába is.

A nyár folyamán a Duna part helyzetével, múltjával, jelenével, jövőjével foglalkoztunk **Joó Ernő** és **Garbóci László** helytörténész bevonásával, városrendezés, környezetvédelem, értékeink számba vétele. Ugyancsak nyáron, a Promontorium Borlovagrenddel, a helyi borászat történelmi vonatkozásaival foglalkoztunk Garbóci László bevonásával. Majd a Péter Pál utcai kápolna és stáció területét jártuk be, a rehabilitáció és a potenciális hasznosítás jegyében.

Szeptemberben tartottuk meg formális, ünnepélyes alakuló ülésünket, ahol ismételtén áttekintést adtunk a Budafoki Casinóról: háttér, célok, tervek, programok. **Száray Zoltán** történész tartott előadást, Budavár visszafoglalása évfordulója apropóján. A **Madárdal** együttes zenei, míg **Erdélyi György** előadóművész versmondó programjai gazdagították az estét. Az alapító tagok számára egy alapító oklevél készült, a Casino címerével is ellátva.

Összejövetelek, tematikus fórumok sora

Egyik őszi alkalmon kiderült, hogy az István tanya hosszú távon nem megoldás, és átmentünk a szomszédos Fidesz házba a megbeszélést folytatni, ahol **Békési úr** felvetette, hogy mehetünk, ill. tarthatjuk az összejöveteleket a György villában, amit ebben az időszakban ők, a Palace Catering bérelt, használt, és annak földszinti oldalterme alkalmas volt a klubestekre, tematikus összejövetelekre is.

Októberben a helyi civil szervezetek képviselőit hívtuk meg, amikor egyfelől a Casinót mutattuk be, másfelől a kerület helyzetéről, jövőjéről beszélgettünk a civil szervezetek képviselőivel, és ezen belül elsődlegesen a civil szervezetek érdekképviseleti, érdekvégyesítő munkájáról, lehetőségeiről, az önkormányzati választások után, az új helyi testület felállása időszakában. Novemberben a helyi németiség történetét, és a Német Kisebbségi Önkormányzat munkáját tekintettük át **Szirtes Edit** dr. elnök, és több német kisebbségi önkormányzati tag részvételével.

A következő tematikus ülésre már a György villában került sor decemberben, amikor ismét a kerületi civil szervezeteket hívtuk meg, és a kerületi kulturális, idegenforgalmi és bor-turisztikai koncepciót tárgyaltuk meg, ill. a megjelent számos helyi civil szervezet képviselői számoltak be programjaikról, terveikről, s jelen volt Szabolcs Attila polgármester is. A Casino jelleget Erdélyi György és **Vaskó Zsolt** rögtönzött kis műsora erősítette, és megkapta minden tag a König pincészet kis dísz-palackos borát.

A következő György villa alkalom, összejövetel már **2007. januárjában** a helyi közoktatást járta körül. Meghívtuk, és el is jöttek helyi közoktatási intézmények vezetői, így egy óvoda, három általános iskola, és a művészeti iskola igazgatói voltak vendégeink, beszélgettünk velük a közoktatás helyzetéről, kilátásairól. Ezen alkalom az első időszakban élénk érdeklődés mellett zajlottak a György villában, úgy harminc fő körüli részvétellel. Békési úr gondoskodott a szolid vendéglátásról. Februárban a kerület borkultúrájával, borturizmusával foglalkoztunk vendégeink társaságában. Itt volt **Urbán András** Borlovagrend nagymester, **Békési Imre** ügyvezető (Palace Catering), **Földesi Gyula** igazgató (Borászati technikum), és **Bakonyi Viktor** szervező (Kárpát-medencei Borászati és Kulturális Központ). Márciusban a kerületi civil élet volt napirenden történelmi kontextusban, civil szervezeteink múltjáról, elődeink munkásságáról beszélgettünk Garbóci László helytörténészünkkel és **Bartos Mihály** városvédővel. A 19. és 20. században a helyben mű-

ködő igen sok civil szervezetet idéztük fel: a dalárdákat, legény egyleteket, törzsasztalokat, olvasóköroket, városszépítő és missziós egyleteket, amelyek a helyi közösség szerves részét képezték.

Áprilisban a helyi egészségüggyel, közegészségüggyel foglalkoztunk, a György villában velünk volt egy körzeti orvos, két körzeti gyermekorvos, a szakorvosi rendelőintézet egyik főorvosa, és a kerületi, akkor még létező ÁNTSZ főorvosa. Sokrétűen beszéltek meg a helyi egészségügy aktuális kérdéseit, benne az akkor kulmináló vizit díj problémával, az orvos beteg viszonytal, a közegészségügy már folyamatban lévő leépülésével. A májusi alkalmat a kerületben élő, működő vállalkozásoknak, vállalkozóknak szántuk, ahol számos jelentős, ill. jellemző helyi vállalkozás képviseltette magát, mint pl. a Lampart Zománcipari Művek, a Bakos Faipari Művek, a Fitoland, a Hollós Művek. Egyéni vállalkozók is jelen voltak. Szó esett a helyi termelő tevékenység leépüléséről, a munkahelyteremtésről, a kis- közép vállalkozások támogatási szükségességéről és a vállalkozások civil kezdeményezéseket támogató tevékenységéről.

Az első év után, szembesülés lehetőségeinkkel

2007. júniusban egy, az első évet mérlegre tevő közgyűlést tartottunk, ahol áttekintettük a tapasztalato- kat, a tervek és a valóság, a lehetőségek találkozását. Felmerült a zártkörű, vagy a nyitott jelleg, a toborzás nehézségei, s az, hogy a civil életben egy szűk kör dolgozik aktívan, belőlük tudtunk meríteni, mások bevo- nása az ő elfoglaltságaik miatt nehézkes, ugyanakkor jelentkezik a nyitás igénye a társadalom felé. További tematikus ülések, az alapvető kerületi problémákkal való foglalkozás szükségessége fogalmazódott meg. Októberben az önkormányzat vezetőivel, polgármesterrel, frakcióvezetőkkel, a helyi civil szervezetek meg- hívása mellett tekintettük át az első önkormányzati ciklus tapasztalatait, és a közeljövő terveit.

Októberben tartottunk közgyűlést, összegezve az első évet, itt szembesültünk azzal, hogy az alapító do- kumentumokban megfogalmazott igen ambiciózus célok egy része nem teljesíthető. Kéthetente tematikus ülések, vendég előadók rendszeres meghívása, ezer Ft-os havi tagdíj, s mindezt szervező erővel, kapacitással sem bírtuk. Az elnökség tagjai főállásban dolgoztak, mellette civil szervezeti és más munkát végeztek. A részvételt, az érdeklődést sem tudtuk olyan intenzíven biztosítani, felkelteni a tagság körében. Ezek fogal- mazódtak meg a közgyűlésen, ahol a kéthavonta tartandó tematikus estek, programok felé indultunk el, a köztes időben klub estekkel, és helyi civil szervezeti partnerekkel való közös programokat tervezve. Az el- nökségben Szigeti Zoltán és Garbóci László leköszönt, **Schütt Margit jogász**, közgazdász, és **Pállay József** művésztanár a BNAG-ból váltotta őket. Az elnökségi rotáció sem jött be, én maradtam az elnök, a tagdíjat felére mérsékeltek.

Civil és tematikus alkalmak sora

Novemberben az első civil alkalmat Nagytétényben a Szelmann házban tartottuk. Nagytétény aktuális problémáiról beszélgettünk a helyi civil szervezetek vezetőivel, a vége felé járó rehabilitáció, a belváros ren- dezése, a kastély sorsa, jövője, a nagytétényi Duna part helyzete, és sok más téma merült fel. Az adventi al- kalmat a Nagytétényi kastélymúzeumban tartottuk, ahol ezekben az években javában zajlottak a „Karácsony a Kastélyban” esemény sorozatai. Itt **Király Elvira** igazgatóval való jó kapcsolatunk révén néhány évig ilyen méltó karácsonyi alkalmakat tarthattunk, ekkor pl. a **Lampart Vegyeskar** közreműködésével. Itt is szó esett érdemi kérdésekről: a kastély sorsa, jövője, a hátsó szárny rehabilitációja, lehetséges funkciói, a Campona romterület (Régészeti Park) helyzete.

2008. januárjában az első tematikus alkalom a térségi közlekedés volt: elsősorban a tömegközlekedés helyzete. Itt volt a György villában a BKV vezérigazgató helyettese, a VEKE képviselői, köztük **Vitézy Dávid**, akkor a VEKE szóvivőjeként. A kerület, a térség közlekedéséről beszéltek, benne a VEKE akkori javaslatával a kerület, elsősorban a felsőváros busz közlekedésének átszervezéséről, az ellátatlan területek

kiszolgáltatásáról, a tervezett rekonstrukciókról: a Városház téri villamos végállomásról, vagy a kötöttpályás közlekedés fejlesztéséről. Februárban Budatétényben tartottunk ülést, a patinás Radóczy Galériában, ahol a városrészről beszélgettünk a helyi civilekkel, a Polgári Kör, és a Klauzál Gábor Társaság képviselőivel, és a legendás helytörténesszel **Sarnóczy Györggyel**. Klauzált követően festők, költők nyaraló-, és kiránduló helye is volt a kistényei vidék. Ma az értékek védelme, bemutatása a kihívás, mint a Tétényi-fennsík, a Rozárium, a Wolf kripta, a Szent Mihály kápolna esetében.

Márciusban, a György villában a magyar média helyzetéről beszélgettünk, **B.Walkó György** a Városházi híradó főszerkesztője moderálása mellett. Itt volt **Betlen János** MTV, **Borókai Gábor** Heti Válasz, és **Gazsó L. Ferenc** korábbi Magyar Hírlap főszerkesztő. Érintettük a kereskedelmi médiumok romboló hatásait, a tényfeltáró újságírás kérdéseit, a heti és napilapok nehezedő helyzetét, és a különböző tulajdonosváltásokat követő turbulenciákat és az internet növekvő szerepét a nyilvánosságban. Áprilisban a kihelezett ülés a Seybold-Garab Pincében volt, a Péter –Pál utcában, ahol a térséggel és az ott működő Polgári Kör munkájával ismerkedtünk. Szó esett a helytörténeti, városképi értékek megőrzéséről, az önkormányzati tervekről, így az akkor aktuális Integrált Városfejlesztési Stratégiáról, a kastélyok, a Czuba villa, a Péter Pál kápolna megújítási szükségességéről.

A város ügyeivel való foglalatosság, az urbanisztikai témák előtérbe kerülése

Elmozdulás a városépítés, város-rehabilitáció felé

2008. májusban a György villában a városkép, a városrendezés volt a téma. A helyi tervtanács több tagjának meghívása mellett, rangos építészek alkották a tervtanácsot. Velünk volt **Turányi Gábor**, **Siklósi József** és **Winkler Barnabás** építészek. **Baráth Hajnal** kárpitművész vezette az estet. Szó esett a történelmi belváros, a piac térsége és a nagytétényi belváros megújítási igényéről, a hibákról, amiket elkövettünk, pl. Promontor udvar. Beszéltünk a Nagytétényi Kastély megújítása szükségességéről, a nyitásról a Duna felé. Júniusban a kihelyezett üléssel a Baross Gábor telepen folytattuk, ahol igen aktív közösségi élet folyt **Pelikán Imre** irányításával. Érintettük az értékőrzést, az emlékeztést, Donát hegy, Kőbányász park, a telep történetét, és a terveket, lehetőségeket. Ebben az időszakban viszonylagos rendszerességgel, átlagban havonta tartottunk klubesteket a **Csillaghang Rádió** Kölcsey utcai stúdiója előtérében, ahol több alkalommal a rádió adásába is bekapcsolódhattak a résztvevők, az aktuális heti események kommentálásával.

Októberben a tematikus ülés keretében a város-rehabilitációról beszélgettünk. Akkoriban kapcsolódott be a munkába **Döbrönte Katalin** urbanista, és részben az ő révén rangos vendégek érkeztek. Velünk volt **Sersliné Kócsi Margit** IX. kerületi főépítész és **Alföldi György** RÉV8 vezérigazgató, a VIII. kerületből, akikkel a folyamatban lévő két kerületi rehabilitáció tapasztalatairól, folyamatairól beszélgettünk. A nehéz helyzetű, örökségű térségek, kerület részek megújítási folyamatai voltak napirenden. Társadalmi részvétel, nem formális városfejlesztési stratégia, a szociális város-rehabilitáció fogalma, a térségi és más önkormányzatokkal való együttműködés is téma volt. Novemberben a György villában **Kolonics György** olimpiai bajnokunkra, díszpolgárunkra emlékeztünk, aki abban az évben hunyt el az olimpiai felkészülése közben. Itt volt edzője **Ludasy Róbert**, és sport társai, **Kozmann György** és **Kiss Tamás** kenusok. Méltattuk Kolonics György pályafutását a kezdetektől, a magyar sport helyzetét és az olimpiai sikert, amikor legutóbb bronzérmet nyertek. Második novemberi találkozásunkon egy meglehetősen aktuális témát jártunk körül: klímaváltozás, fenntarthatóság és energiaválság címmel. **Hetesi Zsolt** fizikus, az ELTE kutatója, a „Fenntartható Fejlődés egyetemközi munkacsoport” vezetője volt a vendégünk. Az ő sokkoló előadásai, és publikációi ekkoriban már a médiában is megjelentek. Ennek különös aktualitást adott a világméretű pénzügyi válság, amely átmenetileg háttérbe szorította a globális ökológiai és energetikai problémákat. Szóltunk az emberi beavatkozás

hatásairól, a fosszilis források tarthatatlanságáról, a zöld energia tartalékairól, a Húsvét szigetek példájáról, arról, hogy a világban „erkölcsi fogyatékosok” viszik a vezető szerepet.

A város ügyeivel való foglalatosság, avagy a várospolitikai

Decemberben ismét a Nagytétényi Kastélymúzeumban tartottuk évzáró ülésünket, az aktuális „Karácsony a Kastélyban” kiállítást is megtekintve. Az igazgató asszonnyal beszélgetve a kastély és a térség, Nagytétény aktuális problémáiról is szó esett. Ekkoriban ismét egyfajta krízis helyzetbe kerültünk. Az utóbbi két kerekasztal igen nagy érdektelenség mellett zajlott, miközben mindkét alkalom igen nemes és súlyos kérdéseket járt körül. Ismét el kellett gondolkodjunk a jövőn, a működés, a továbblépés lehetőségein, zárt, elit jelleg, vagy nyilvánosság, milyen témákkal foglalkozunk. Az kitűnt, hogy a kezdeti jelentős érdeklődés hamar alábbhagyott, ezt az intenzitást nem lehetett fenntartani a korrigált módon sem.

2009. márciusában a Rózsavölgyi Községi Házban találkoztunk, ahol az akkor aktuális téma, a Hosszúréti-patak revitalizációja volt az egyik fő napirend. Erről, és a rózsavölgyiek helyzetéről, tevékenységéről beszélünk a helyiek, a Rózsavölgy Egyesület, és az érdeklődő Casino tagok, valamint más helyi civil szervezeti képviselők részvételével. Márciusban **Kupa Mihály** és **Lóránt Károly** közgazdászok voltak vendégeink egy kerekasztal beszélgetésen, ahol a téma: „Válság és álság” volt. Áprilisban **Czakó Gábor** író fogadta el meghívásunkat, s „Antikrisztus és mi” volt a mottónk, ugyancsak a György Villában.

Júniusban a korábban megkezdett kerekasztal sorozat elemeként a készülő fővárosi városrendezési keretstratégiáról, annak XXII. kerületi vonatkozásairól és a Duna-part rendezési elképzeléseiről beszélünk meghívott vendégeinkkel, **Gauder Péterrel** a Stúdió Metropolitana, a Főváros várostervező és kutató cége ügyvezetőjével, és **Rumi Imre** főépítésszel. Szó esett a budapesti brand építésről, a Duna-völgye alultervezett, hasznosított jellegéről, az ide kapcsolódó sok lehetőségről. A bor és a víz városa vagyunk, emelték ki, jelentős tranzit infrastruktúrákkal, szomszéd települési kapcsolatokkal, vagy azok lehetőségeivel. Októberben első alkalommal, az alakuló, megújuló Záborszky pincében tartottunk ülést. Az összejövetel témáját ezúttal a Borhegy, ill. a kapcsolódó klaszter együttműködési, fejlesztési tervei adták. A Borhegy klaszterről - amely ebben az évben alakult - **Diebel Dietrich** beszélt. Szó esett a földalatti borváros tervéről, a Duna parti kapcsolatról, a lehetséges kikötőről, és a turisztikai lehetőségekről, és első alkalommal került szóba az **Ulmer Schachtel**, a német telepések hajója, amivel ide is érkeztek a 18. században.

Decemberben az alakuló nagytétényi belvárosi rekonstrukciós tervekkel foglalkoztunk, és részletes véleményt készítettünk a koncepcióról. Az Országzászló térrel lehetőséget láttunk egy új főtérre Nagytétényben, és közösségi találkozóhelyekre, mint a helytörténeti gyűjtemény, kávéház, s más pontok. Elleneztük a mozi helyén egy újabb közösségi ház létrehozását, amely funkciót a Szelmann Ház betölt, annak erősítése lett volna szükséges. Támogattuk a kereszt-tengely - a Kastélyparktól a Templom utcáig - történő kialakítását. Fontosnak gondoltuk a kastélyhoz, sőt a leendő Dunapart II. Duna Spirithoz történő kapcsolódást is, kulturális és közösség fejlesztési programok lehetőségeivel.

Urbanális bejárás a Hunyadi szigeten 2009.

Az Orbitális majálisok kezdete – 2010 – hajózás a kerület mentén

A vallás jelenlétével, az egyházi élettel foglalkoztunk néhány alkalommal, egy-egy gyülekezetet felkeresve. Témák: a kiút lehetőségei, a civil szervezetek, a helyi közösségek, és a gyülekezetek szerepe. Első ilyen alkalmunkat februárban a Budafoki Evangélikus Gyülekezet evangélikus templom melletti gyülekezeti termében tartottuk. Itt a tematikus bevezetőn és vitaindítón túl **Solymár Gábor** lelkész úr a sárvári 1541-es Sylvester bibliáról, annak aktualitásairól beszélt.

2010. áprilisában a György villában a kerekasztal beszélgetést a „Sportról őszintén” címmel tartottuk meg. Velünk volt a Budapesti Sportszövetségek Szövetségének elnöke, a helyi sportegyesületek képviselői és **Karsay Ferenc** alpolgármester is. A tömegsport, szabadidő sport, iskolai, egyetemi sport volt a fókuszban, benne az egészség-védelemmel. Szó esett az önkormányzati sport-támogatásról, és az utánpótlás nevelésről, a sportlétesítményekhez történő hozzáférésről. Májusban tartottuk az első orbitális hajózást a kerületi Duna partszakasz mentén. Ennek előzménye, hogy előző évben csatlakoztunk az orbitális majális eseményéhez, amit a nagytétényi Duna parton szervezett közösen a Duna-parti Lovasklub, a Hárosi Yacht Club, a Nagytétényi Polgári Kör a Zöld Jövővel és a Duna-telepi vízisport egylettel kiegészülve. Duna menti programok zajlottak: lovaglás, kenuzás, Duna parti séták, bejárások, amit ebben az évben az általunk szervezett hajózással egészítettünk ki. A Yacht Club közvetítésével a majd 250 fős Nagymaros hajó jött el a túrára, így a megjelent mintegy száz fő a felső fedélzeten élvezhette végig kerületünk panorámáját a Duna felől, ami ritka lehetőség. A programon részt vettek helyi civil szervezetek, az önkormányzat, a helyi főépítész iroda képviselői, és a sajtó munkatársai is. A hangosítás adta lehetőségekkel élve folyamatosan tájékoztattuk a megjelenteket az aktuális partszakaszhoz kapcsolódó helyzetről, tervekről: Dunapart II, Eurovelo, Gyármező, Hunyadi laktanya, a nagytétényi Duna part, a Záborszky pince, egészen a Hosszúréti patakig.

Júniusban ismét a vallás szerepével, az egyházi élettel, az erkölcsi felemelkedés, megújulás kérdéseivel foglalkoztunk, ezúttal a budatétényi baptista gyülekezet új közösségi házát felkeresve a Dézsmaház utcában.

Dr. Kovács Géza lelkész volt a házigazdánk, meghívottak voltak kerületi lelkészek, vitaindítót tartott egy Károli-s egyetemi hallgató. Annak lehetőségeit jártuk körül együtt, hogy mit tehetnek az egyházak és a civilek közösen, a társadalom elmélyülő morális válság jelenségei kezelésében. E rendezvényünket a Keresztény Értelmiségiek Szövetségével közösen rendeztük.

Orbitális majális, indul a Nagymaros 2010.

Nytás a fiatalok felé

Június végén csatlakoztunk a Civilek éjszakája fővárosi programjához. Ennek Központi helyszíne a Záborszky pince szabadtéri udvara volt. Volt pincefutó verseny, gyermekprogramok, gyerekdalok, lufihajtogató és arcfestés sok más program mellett. Fellépett a Madárdal Együttes, volt köztéri művészet (egy művész vezetésével közös alkotás, amit a résztvevők közösen készítenek), végül budafoki helytörténeti előadás, turisztikai filmek vetítése.

Szeptemberben „Jövőépítés” címmel hirdettünk pályázatot helyi középiskolásoknak, „Találjuk ki a jövőnket” mottóval: lakókörnyezet, múlt, jövő, helyek és történetek. A fő ajánlott témák: a borkultúra, turisztika, római hagyományok, kisvárosi hangulat, egyén és közösség, - két kategóriában, irodalmi és vizuális megjelenítéssel.

A program-gazdagság évei, hagyományok és hagyományteremtés

Okulás múltunk értékeiből, kitekintéssel a jövőbe

Októberben a Növény utcai csomópont bővítésének előkészítése során feltárt két őskori település helyszínét látogattuk meg, az ásatásvezető kalauzolásával. A 6-os út Duna felőli oldalán egy avarkori települést azonosítottak, míg a Nagytétényi út mentén egy újkőkori település maradványait találták meg. Az újkőkori település melletti területen a római limes 40 m-es szakaszát tárták fel.

Ugyancsak októberben a tervezett nagytétényi belvárosi rekonstrukció kapcsán meghívtuk a Pestszentimre városközpont rehabilitációjával foglalkozó Studio Metropolitana és a helyi civil szervezet, a „Pestszentimre Jövőműhely”- egyesület képviselőit, ahol egy, a nagytétényihez hasonló városközpont rehabilitáció volt előkészítés alatt. Megbeszéltük a város-rehabilitációval kapcsolatos tapasztalataikat, az alkalmazott módszereket, a civil részvétel mikéntjét, a nagytétényi párhuzamokat.

Októberben folytatásként „Budafok-Tétény rejtett építészeti értékei” címmel tartottunk estet Rózsavölgyben, együttműködésben a Rózsavölgyi Egyesülettel. Itt élt **Lasz gallner Oszkár** építész és festőművész, háza ma is a család tulajdonában van, akik méltóképpen ápolják a hagyományokat. A **Pytheas Könyvkiadó** és Nyomda működik itt, ahol még él a régi kézműves könyvkötés technikája. A tulajdonos bemutatta az épületet és a könyveket, a kertben a Civilek éjszakáján festett budafoki utcaképek kiállítására került sor, majd felolvasóest következett **Fehérváry Lilla** közreműködésével.

Novemberben, már a György villában az estünk témája építészeti értékeink megőrzése, kezelése volt, részben a város rehabilitációs témáink apropóján. **Rabb Péter**, a BME Építészettörténeti Tanszékének oktatója, a nagytétényi belvárosi rekonstrukció tervezője tartott előadást, „Építészeti értékeink megőrzése, a régi és a modern építészet ötvözésének lehetőségei” címmel. Hazai és nemzetközi példákon tekinthettük át az építészeti örökség megőrzését, majd a második részben már helyi aktualitásokkal, elsősorban a nagytétényi belvárosi épület-rehabilitációs tervek méltatásával folytatódott a beszélgetés, amelyek a jelek szerint jó irányba, a helyi közösségnek elfogadható módon alakultak.

A Borhegytől az alkotmányozásig

Ugyancsak novemberben, - folytatva borhegyi összefüggéseinket- az egyik meghatározó borhegyi vállalkozásnál, a Bakos Műveknél találkoztunk. Helyszíni bejárás keretében megnéztük a vállalkozás által birtokolt és művelt nem kis területet, megismerkedve a legkülönbözőbb tevékenységekkel és a sikeres vállalkozó üzleti és vállalatvezetési filozófiájával. Majd áttekintettük a Borhegy, az IVS által is stratégiai célterületként kezelt speciális építési övezet lehetőségeit, a célok megvalósíthatóságát, ill. a térségben működő vállalkozások klaszter jellegű együttműködésének kérdéseit.

Decemberben csatlakoztunk a helyi KÉSZ programjához, aminek témája az alkotmányozás volt, a vendég-előadó **dr. Tóth Zoltán József**, h. államtitkár, egyetemi docens volt. A rendezvény jelentős érdeklődés mellett a György Villában zajlott. Karácsony előtt hagyományos adventi összefüggésünket a Nagytétényi kastélyban tartottuk. **Fodor Andrea** megbízott igazgatóval, a helyi képviselőkkel, civil szervezetekkel, a kastély helyzetéről, jövőjéről, a kapcsolódó nagytétényi fejlesztésekről beszélgettünk.

Ismét program-gazdagság, a civil szervezetek napjával

2011. februárjában a kerületi egyházi közösségeket felkereső programjaink sorában a nagytétényi katolikus egyházközségbe látogattunk, ahol **Fülöp Ákos** plébános úrral, helyi hívekkel, és a Casino tagjaival beszélgettünk az egyház szerepéről a helyi társadalmi kohézióban, Nagytétény felemelkedésében, a család szerepéről a társadalomban, továbbá arról, mit jelent a „család éve” a katolikus egyházban.

Márciusban a tervezett Magyar Zarándokútról, - amely Esztergomot és Máriagyúdot köti össze, és kerületünket is érinti a Duna mentén - tartottunk egy beszélgetést a György Villában, az egyik szervezőjével, **Rumi Imrével**, főépítészünkkel, a Zarándokút Egyesület elnökével, és más meghívottakkal.

Márciusban, **újabb elemekkel bővülve folytattuk programjainkat, a „Köztünk élnek”** mottóval hangulatos estét tartottunk **Pató Róza** szobrászművész tiszteletére. Életéről, művészetéről, pályájáról beszélgettünk vetített képek mellett, és néhány szobrát is láthattuk helyben, a György villában. Ugyancsak márciusban nagy érdeklődés mellett mutattuk be **Turai István** törökbálinti polgármester úrral a „HOME, Otthonunk a Föld” című filmet az Ipartestületben.

A korábbi programunk alkalmával méltatott Magyar Zarándokút első zarándok csoportja áprilisban érte el kerületünket. Több civil szervezettel, helyi lokálpatriótákkal összefogva a Savoyai téren fogadtuk őket, majd elkísértük a zarándokokat a Horgász telepig, a Naphal utcában, ki gyalog, ki lóval.

A hagyományos **„Kerületi civil szervezetek napja”** esemény szervezését ebben az évben a Casino vállalta fel. Április első szombatján az Ipartestület látta vendégül a kerületi civil szervezeteket, a rendezés pazar volt, a találkozó tartalmas. A nap folyamán 26 helyi civil szervezet képviselői jelentek meg, összesen mintegy 60-70 fő a további érdeklődőkkel, meghívottakkal együtt. A kerületi önkormányzat is magas szinten képviseltette magát. Az önkéntesség éve, a civil szervezetek lehetőségei körében két előadót hívtunk meg, egyet a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériumból, valamint **Vass Csaba** szociológust, filozófust, a Dunaújvárosi Főiskola egyetemi tanárát. Az előadások után kerekasztal beszélgetést tartottunk az előadók bevonásával, amelyet **Szigeti Zoltán**, a Péter Pál utca és Környéke Polgári Kör elnöke vezetett.

Májusban a **Budai Casino** néhány tagját, vezető személyiségeit láttuk vendégül, a magyarországi polgári casinók, múltjáról, jelenéről, jövőjéről, tevékenységükről, tapasztalataikról beszélgetve és érintve a mi helyi lehetőségeinket is.

Az Urbitális majális hagyománya és a Magyar Zarándokút

Fontos, visszatérő programunk lett az urbitális majális, amelyet harmadik alkalommal rendeztünk meg. Májusban nagytétényi sétát tettünk **Garbóci Lászlóval, Kludák Erzsébettel, László Évával**, majd „Kerekasztal a Szelmann Házban” címmel, a horvátok, svábok, zsidók, együttéléséről folyt a beszélgetés **Karagics Mihály, Garbóci László, Kludák Erzsébet** közreműködésével. Majális volt a Duna parton, központi helyszíneként a Lovasklubbal, a korábbi évekhez hasonló programokkal (sétalovaglás, íjászat, kézműves foglalkozás, tátika zene, dávalovas bemutató, díjugrató verseny stb.). Mindez céljaink megvalósítását szolgálta, a tétényi Duna-part kerületi és fővárosi szempontból egyaránt kiemelt fontosságát kívánta hangsúlyozni. Délután budafoki borkereskedelmi bejárás is volt. A Duna vízállása miatt csak később került sor az immár szintén hagyományos urbitális hajózásra, amikor a kerületi Duna szakaszt tekintettük át idegenforgalmi, építészeti, környezetvédelmi és városfejlesztési szempontból.

Júliusban a Magyar Zarándokút indulása alkalmából készült képek kiállítása nyílt meg a Budafoki Könyvtárban. Ekkor egy igen tartalmas, szép programban lehetett részünk: a megnyitó egy majd kétórás programmal társult. Karsay Ferenc alpolgármester megnyitója után Rumi Imre főépítész úr a Magyar Zarándokút Egyesület elnöke, az egyik kezdeményező, alapító, szervező beszélt az első útról - március 31. Esztergom

- április 14. Máriagyűd - ami feszített programot jelentett a 420 km-en, s amit négyen tettek meg, mellette Papp Lajos szívsebész professzor, **Rideg László** és felesége **Font Éva** - valamennyien jelen voltak ekkor is. Embert próbáló volt az első út, szinte valamennyi helyen fogadták a kis csapatot a helyiek, a polgármesterrel együtt. Ugyanakkor élmény volt az út annak is, aki már megtette a Camino-t, mert való keresztszemetet kaphatunk a magyar tájakból, és kiálljuk a versenyt Spanyolországgal. **Papp Lajos** professzor úr beszélt nagy hatást keltve a jelenlévőkben, ő bőjtben, kenyéren és vízen tette meg az utat, komoly nehézségek közepette, de végigment. Közben **Fehérváry Lilla** énekelt **Vaskó Zsolt** kíséretében. **Bartos Mihály** a Városvédő Egyesület Promontor-Tétény munkacsoport vezetője tartott kiselőadást a zarándoklatok, búcsújárások budafoki történetéről, helyi vonatkozásairól. Végül **Farkas Balázs** filmjét néztük meg az első zarándoklatról: az esztergomi indulásról, majd a kerületi szakasról, s az érkezésről, Máriagyűdön.

Helyi értékek, aktuális civil témák és fókusz a város rehabilitációra

Októberben folytattuk a Borhegyi esték sorozatunkat, a Haggemacher Sörgyár egykori területét jártuk be. **Wolfgang Bartsch**, a mai tulajdonos volt a házigazdánk, aki bemutatta az épületeket, és beszélt a fejlesztési elképzeléseiről. A sörgyár történetéről **Garbóci László** mesélt.

A civil szervezetek jogállását, a közhasznúságot, és a támogatási, pályázati lehetőségeket is újra szabályozó jogszabály csomagról beszéltünk októberben a György Villában, vendégünk volt ekkor a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium illetékes főosztályvezetője, és a NIOK (a Nonprofit Információs és Oktató Központ Alapítvány) igazgatója.

Még szintén októberben a város-rehabilitációs tematika mentén intenzívebben kezdtünk foglalkozni Budafok belváros problémáival, ekkor az Ipartestületben tartottunk kerekasztalt a témában érintett szakemberek, építészek bevonásával. Úgy láttuk, hogy tágabb aspektusban is át kellene gondolni, mit akarunk a belvárossal, mit akarunk a kerülettel: turizmus, Duna, déli pont a fővárosban, a szentendrei minta, művészek városa, a helyi művészek intenzívebb bevonása, pl. a volt mozi épülete lehetne állandó kiállítóter. Szó esett a Promontor udvarról, amit be kellene lakni, életet kellene bele vinni, pl. egy belső színpad, alkalmi szobor kiállítások, más események révén. Beszéltünk a Péter-Pál utcáról, a korabeli Grinzing koncepcióról, ami a helyiek ellenállásán hiúsult meg, ill. a Jazz Galéria példájáról a Kossuth Lajos utcában. Pozitív példák a földalatti Borváros, és a Haggemacher udvar fejlődése.

Novemberben folytattuk a köztünk élnek sorozatot, s ennek keretében **Pállay József** festő, művésztanár estjét tartottuk „Szakmai Intimitások” címmel, a művészt **Antal Gábor** korábbi művelődési központ igazgató és **Németh Anikó**, a művész felesége méltatta. Beszéltünk a mesterekről, Fischer Ernőről, és Pató Rózáról, láthattuk Gyurkovics Tibor kiállítás-megnyitóját, s megemlékeztünk Kokas Klára munkásságáról, akivel egy időben együtt dolgozott módszere terjesztésén. Végül a helyszínen lévő képeit néztük meg.

Karácsony a kastélyban 2011.

Fotókiállítás a Camponában 2011.

Decemberben a hagyományos „Karácsony a Kastélyban” programmal folytattuk, megbeszéltük a Kastély helyzetét, a nagytétényi Duna part és a belvárosi rekonstrukció aktualitásait, miközben **Ambrus Károly** barátunk tárogatózott. Ugyancsak decemberben tartottuk meg a Camponában a Tropicarium bejárata előtti térben a kerületi amatőr és profi fotósok kiállítását, „Sokszínűség, Budafok-Tétény” címmel.

2012. januárjában a kerületi egyházközségek körbelátogatását folytattuk. „A vallás szerepe a társadalmi megújulásban, a helyi civil közösségekkel együttműködésben” témakörben látogattunk el **Sárhegyi Zoltán** atyához, s a Budafok-Belvárosi Szent Lipót templom plébániáján beszélgettünk helyi civilek, érdeklődők társaságában.

Februárban a György Villában folytattuk a „Köztünk élnek” sorozatot. **Kamarás Kata** keramikus, faze-kas bemutatása, méltatása volt a témánk, férje Erdélyi György előadóművész felvezetésével, prezentációkkal, műtárgyakkal. Beszéltünk a magyar motívumkincsről, Hamvas Béláról, film részleteket néztünk meg, „Bor és kerámia”, s Jeli Feri filmjeiből. Alkotásaiból számosat a helyszínen is láthattunk.

A „Promontor 300” jegyében

2012 emlékév volt, Promontor alapításának évfordulója, annak kapcsán, hogy az első német telepeselek 1712-ben érkeztek, ill. a Csepel szigetről átjáró szőlőmunkások akkoriban kaptak engedélyt az állandó letelepedésre a mai Péter-Pál utca területén. A civil szervezetek **Bartos Mihály** javaslatára egy kiterjedt esemény-sorozatot szerveztek, melyhez a Casino is több elemmel hozzájárult. Áprilisban egy ünnepi városfejlesztési kerekasztalt tartottunk a Haggemacher udvarban. Előadás hangzott el **Rumi Imre** főépítésztől, a térség történelmi fejlődéséről és mai lehetőségeiről. Hozzászólt **Pálfy Sándor** egyetemi tanár a BME Urbanisztika tanszékről, **Németh Zoltán** országgyűlési képviselő, **Ledniczky Sándor** városfejlesztési bizottsági elnök, **Somfai Ágnes** urbanista, fővárosi képviselő, és **Simon Viktória** építész.

*Hajómolnárök ünnepe,
Vasmacska 2012. Jó Ernő*

Májusban ismét megtartottuk az urbitális majálist a nagytétényi Duna parton, számos civil szervezet részvételével: Duna parti séta, lovasbemutató, kerékpáros barangolás, közösségi alkotás elemekkel. Másnap ismét urbitális hajózást tartottunk a Dunán, a kerületi Duna szakaszt áttekintve. A jubileumi év egyik csúcs eseménye a „Promontor 300” emlékkiállítás megrendezése volt a Haggemacher udvar galériájában, ami akkor már Art Quarter Budapest címszó alatt működött. Az

Ulmi Dunai Svábok Múzeuma készített egy vándorkiállítást, amely a német betelepülés időszakát, eseményeit, elemeit dolgozta fel. Ennek megszerzésén és a kiállítás összeállításán **Diebel Dietrich** barátunk dogozott igen sokat. Jelentős esemény volt a megnyitó. A NEFMI képviselője nyitotta meg a kiállítást, amelynek elejére egy Savoyai Jenőt méltató molinó került.

Az emlékév programjai sorába illeszkedett a vizuális pályázat eredményhirdetése és a kapcsolódó kiállítás szeptemberben, ezt a Rózsavölgyi Közösségi Házban tartottuk. Hat kerületi iskolából érkeztek pályamunkák, különböző műfajokban, pl. textil, térplasztika, fotó. Huszonhat munka került kiállításra és hat díjazásra, amelyek Budafok-Tétény értékeit, történelmi múltját idézték fel, ill. méltatták.

Októberben a Promontor 300-as eseménysorozathoz kapcsolódva egy szimbolikus eseményt szerveztünk, összekötve az első német telepesek Ulmer Schachtel-el történő érkezését, a Budafokon néhány éve átvezető zarándokúttal. Így az indulás, a találkozás, a Gellért-hegyi sziklakápolnánál volt, ahol a résztvevők reggel misén vehettek részt, majd a zarándokút útvonalán lementek a Kopaszi gátnál lévő hajóállomásig. Itt beszálltunk egy kishajóba, számos vendég, résztvevő társaságában, és az új budafoki kikötőbe hajóztunk.

Városfejlesztési kerekasztal, Haggemacher udvar 2012.

A hajóútra megérkezett a program támogatója, Diebel Dietrich, aki egy ulmer Schachtel modelljével csatlakozott a fedélzetre. A Vasmacszában Dietrich bemutatta a résztvevőknek a Schachtelt, majd a zarándokút útvonalán visszafelé haladva a stáció, majd a Péter-Pál kápolna érintésével a Szent Lipót templomhoz érkeztünk meg. Végül a Savoyai téri emlékfalon megkoszorúztuk az itt hazát lelő telepesek emléktábláját.

Novemberben ismét városfejlesztési kerekasztalt tartottunk, ahol a téma a budafoki belváros helyzete, az elmozdulás lehetőségeinek áttekintése volt, elsősorban az önkormányzatnál ismét napirendre került piac-fejlesztési, és pri-

vatizációs tervek kapcsán. Az un. főtér-fejlesztés ekkoriban kizárólag a piaccal foglalkozott, magántőke bevonásával, úgy, hogy a piac területe, és a kapcsolódó két telek - így a mozi is - magántulajdonba került volna, a beruházást alapvetően a piacosokkal, hitelből megfinanszírozva. A belvárosi rekonstrukció egésze, és egyéb elemei pedig szóba sem kerültek ebben a koncepcióban.

Az emlékév lezárásaként egy helytörténeti kiállítást szerveztünk. A Casino mellett, a Nagytétényi és a Budatétényi

Hajómolnárok Ünnepe, Vasmacska 2012.

Ulmi kiállítás

Novemberben ismét városfejlesztési kerekasztalt tartottunk, ahol a téma a budafoki belváros helyzete, az elmozdulás lehetőségeinek áttekintése volt, elsősorban az önkormányzatnál ismét napirendre került piac-fejlesztési, és pri-

vatizációs tervek kapcsán. Az un. főtér-fejlesztés ekkoriban kizárólag a piaccal foglalkozott, magántőke bevonásával, úgy, hogy a piac területe, és a kapcsolódó két telek - így a mozi is - magántulajdonba került volna, a beruházást alapvetően a piacosokkal, hitelből megfinanszírozva. A belvárosi rekonstrukció egésze, és egyéb elemei pedig szóba sem kerültek ebben a koncepcióban.

Autóbuszos városnézés, Promontor 300. 2012.

Polgári Kör adott háttérrel a kezdeményezésnek, amelynek ötletgazdája, és jelentős részben megvalósítója is Döbrönte Katalin volt, ekkor már a Casino elnökségi tagja. A kiállítás lényege: négy héten át két 33-as buszon 13-13 db. nagytétényi, ill. kistétényi, budafoki jellegzetes helyi értéket, épületet, utca részletet bemutató régi kép került bemutatásra, a menetrendszerinti járatokon, a buszok ablak feletti felületein, rögzített, bekeretezett formában. A képek alapanyagát **Bakó Károly**, **Sarnóczay György** és a **Budafoki Könyvtár** biztosította. A megnyitón az egyik, - a nagytétényi képeket tartalmazó - busz különjáratú formában körbejárta a kerület néhány jellegzetes pontját, főleg, azokat, amelyek csuklós busszal elérhetőek, Garbóci László helytörténész, díszpolgár kalauzolása mellett. A Törley térről indulva, Nagytétényig mentünk a busszal, ahol a Szelmann házban üdvözölték a résztvevőket, majd Kistétény érintésével mentünk vissza Budafokra, ahol a Budai Nagy Antal Gimnáziumban volt záró ülés, köszöntőkkel és a Don Bosco iskola műsorával.

Az adventi, immár hagyományos kastély-estünkön megjelent **Sipos Péter** az Iparművészeti Múzeum főigazgató helyettese, **Nemes László** díszpolgárunk, a Kastély Közalapítvány kuratóriumi elnöke, **Fodor Andrea** a Kastély megbízott vezetője, és számos helyi civil szervezeti képviselő, Casino tag, érdeklődő. A kastély helyzetéről, jövőjéről beszéltünk, a hátsó szárny rekonstrukciója szükségességéről, ami a profil bővülését is hozhatja, a bútor mellett a bútorművesség, és a kályha, csempe témákkal. A leépülés azonban már ekkor elkezdődött, mind az Iparművészeti, mind a Nagytétényi Kastélymúzeum tekintetében.

A Budafok belvárosi projekt

A konfliktus Budafok belvárosa és a piac rekonstrukciója ügyében

Még 2012. decemberében kritikussá vált a helyzet Budafok belváros ügyében, amikor a képviselőtestület elfogadott egy határozatot az un. magánpiaci koncepció kérdésében. Ennek keretében a régi piac, és a tervezett új piac telkeit, valamint a Budafok mozi az új piacot építő magán társaságnak adták volna át, ill. el, amely a mozi helyén élelmiszer áruházat épített volna. Az új piacot valójában a piacosoktól beszedett jelentős pénzekből építették volna fel, akiket pedig így hitel felvételre készítettek volna. Sürgős konzultációkat folytattunk építészekkel, a tervtanácsi tagokkal, és a piacosokkal. A sajátos helyzetben ezek a találkozók majdnem konspiratív módon zajlottak, előbbi fent a Tangazdaságban, utóbbi a Savoya Parkban, nehogy valaki meglássa őket... Végül egy részletes állásfoglalást fogadtunk el, amelyet megküldtünk a kerület vezetőinek és a testület tagjainak. Ebben felhívtuk a figyelmet felelősségükre, egy ilyen végletes lépés megtételénél, az önkormányzat szinte kivonul egy ilyen lényeges területről, és eközben a belváros többi részével, funkcióival semmilyen módon nem foglalkozik, mint rehabilitáció, turizmus, közlekedés, stb. Az állásfoglalást az elnökség jegyezte, amely mögött az építészek és Döbrönte Kati urbanista munkája állt.

Ezt az intenzitást folytattuk 2013-ban is, amikor a Budafok 300-as esemény sorozat folytatásaként a be települő németek speciális hajójával, a Schachtel-el foglalkoztunk ismét, ennek szenteltünk egy külön alkalmat, tekintettel arra is, hogy elkészült az új méretarányos hajómodell Diebel Dietrich barátunk jóvoltából. Ennek megfelelően, „Skatulyával lefelé a Dunán” címmel tartottunk összejevetelt a Budafoki Kikötőben, a Tomos-dokkban. A programban szerepelt: Magyarország és Németország a 18. század elején, a Duna mint fő közlekedési útvonal, a kor különféle hajói, a hajó makett bemutatása (kamerával vetítve), az élet a hajón, érdekességek – **Diebel Dietrich** előadásában.

A belvárosi probléma csomag kezelésére, koordinálására ebben az időszakban „Budafok Belváros, Fejlesztési Munkacsoportot” hoztunk létre, ugyancsak elsősorban Döbrönte Kati révén, bevonva építészeket, érintetteket. A cél a budafoki városközpont szerepkörére és fejlesztési irányaira vonatkozó koncepcionális javaslatok kialakítása. Az így kialakított szakmai civil javaslatokat mind a szélesebb civil közösséggel, mind az önkormányzattal egyeztetni kívántuk a későbbiekben. E munkacsoport keretében számos szakanyag,

javaslat készült a belváros kérdéskörében, e kérdéseket érintve: piac, mozi, közlekedés, funkciók, kommunikáció, a közvélemény bevonása, megkérdezése.

Egy személyes találkozót is tartottunk a kerületi vezetéssel, ahol a Casino elnökségének több tagja, kiegészülve egy építésszel találkozott Karsay Ferenc alpolgármesterrel, Rumi Imre főépítésszel, Sebes Gábor frakcióvezetővel, Zugmann Péter alpolgármesterrel, Szesztai György főépítési iroda munkatárssal, Zathureczky Zsolt irodavezetővel és Gadácsi Miklós koordinátorral. Ennek az volt a konklúziója, ha nem is deklaráltan, de a végén megjegyezve, hogy a vezetés sem látta megvalósíthatónak a magánpiaci tervet, elsősorban a piacosok ellenállása és az élelmiszer áruházra mutató korlátozott érdeklődés okán - a környéken már akkor is több bevásárlóközpont és nagy élelmiszerüzlet működött. Egyben megfogalmazódott az, hogy a fővárosnál az akkor futó KÖZ—TÉR pályázaton fog a kerület indulni a piac és előtere kiépítésének támogatására.

A konzultációt követően még több munkacsoport ülést tartottunk. Javaslatok fogalmazódtak meg, amelyeket eljuttattunk az önkormányzat vezetésének, hangsúlyozva a társadalmi részvétel, az érintettek bevonása szükségességét, és a belváros egésze komplex módon történő kezelését, egy város rehabilitációs folyamatban.

A civil album és aktuális problémáink a napirenden

A Casino égisze alatt ebben az időszakban készítettünk önkormányzati projekt-támogatással egy ún. civil albumot, digitális formában bemutatva a legjelentősebb kerületi civil szervezetek és vezetőik munkásságát, tevékenységét. Ezt egy kártya pendrive formájában terjesztettük, adtuk át az érintetteknek, érdeklődőknek.

Városfejlesztési kerekasztalaink sorában ismét a közlekedéssel foglalkoztunk. Ennek háttere a vasútvonalaink előrehaladott rekonstrukciója, ill. a Budafok belvárosában tervezett közlekedési változások: 47-es végállomás, Mária Terézia u. kétirányúsítása, és más tervek, amelyek ekkoriban fogalmazódtak meg a BKK-nál. Ezekről beszéltünk **Somodi Lászlóval**, a Budapesti Közlekedési Központ fejlesztési és beruházási vezérigazgató helyettesével, **Pergler Imrével** a MÁV Start tanácsadójával, itt volt **Németh Zoltán** országgyűlési képviselő, **Somfai Ágnes** fővárosi képviselő, és **Kaló Márk** Budafok belvárosi önkormányzati képviselő. A kerekasztalt az Ipartestület székházában tartottuk.

„Mindennapi problémáink” című új sorozatunkban aktuális társadalmi kérdésekről beszéltünk, elsőként az igen súlyos és feszítő hajléktalan ügyről, annak kezeléséről, hátteréről, lehetőségeinkről. Itt vendégünk volt a térségünkben illetékes Máltai Szeretetszolgálat vezetője **Vecsei Miklós**, a témával foglalkozó civil szervezeteink, és önkormányzatunk képviselői. E kerekasztalt a Klauzálházban tartottuk.

A témaválasztások, a Budafok belvárosi projekt körüli konfliktusok ugyanakkor egyfajta irányváltást is jeleztek, ami többeknek

Benedek György műtermében, 2013.

nem nyerte el tetszését, úgymond politizáló szervezetként jelentünk meg szerintük. Úgy gondolom, hogy az eredeti alap leírásban és az alapszabályban is benne voltak ezek, már a város ügyeivel való foglalatosság, ami a politika definíciója. Döbrönte Kati csatlakozásával az urbánus témák valóban előtérbe kerültek, de ezek valós és feszítő problémák voltak akkor és később is a város életében. Ezzel együtt ez személyi változásokhoz is vezetett, Brockhauser Edit, majd Piróth Béla és Pállay Jóska is leköszönt az elnökségből, és helyükre **Döbrönte Kati, Diebel Dietrich, és Kalmár Béla** került, akik aktívan működtek közre, szerveztek, témákat hoztak, menedzseltek.

Folytattuk az Orbitális majális hagyományát. Ebben az évben volt látogatás a Borvárosban, séta a nagytényi Duna parton **Gergely Attila** botanikussal, kenuzás, kézműves foglalkozás és lovasbemutató. Ismét hajóztunk a Duna partszakaszunk mentén, ebben az évben már a Tomos Dokkból indulva, érkeve. S első alkalommal, ezt már Diebel Dietrich kezdeményezéseként „Hajómolnárok ünnepe” címszó alatt tartottuk, szerveztük. Itt Nepomuki Szent János emléknapijára, és a Duna szakaszunkon egykor működő hajómalomokra, molnárokra is emlékeztünk ezentúl. Ekkor pl. a hajózás előtt a Vasmacska étteremben tartottunk kis előadást a hajómolnárok, a malmok működéséről, Joó Ernő helytörténészünk, díszpolgárunk révén, majd a hajózás után vetélkedő volt gyerekeknek a kikötőben, a témához kapcsolódva.

A belvárosi projekt felé – Közösségi tervezéssel Budafok belvárosa megújításáért

Még a nyári időszakban, a Budafok belvárosi probléma csomag kapcsán ismét kerekasztalt tartottunk, „Társadalmi részvétel, civil szerep és felelősségvállalás a város rehabilitációjában”, a Budafoki Evangélikus egyházközség gyülekezeti termében. Itt már egyértelmű volt, hogy az un. magánpiaci koncepció elesett, és a fővárosi KÖZ-TÉR pályázatra tervezik építeni a piac és előtere megújítását. Részt vett a fórumon a Főpolgármesteri Hivatal Városépítési Főosztály illetékese, és városkommunikációs munkatársa, a Civilek a Palotanegyedért és a Vasas Művészeti Együttes Alapítvány képviselői, akik korábbi város rekonstrukciós folyamatokban vettek részt, bemutatva a civil, a társadalmi részvétel módozatait, elemeit.

Ekkor már ismertté vált az, hogy a Casino, elsősorban Döbrönte Kati révén, eredményesen pályázott a korábbi időszakban a Norvég Alapnál, egy un. norvég kisprojekt pályázaton, ahol a „Közösségi tervezéssel Budafok belvárosának megújításáért” címszó alatt részesültünk, mintegy tízezer Eurós támogatásban, egy másfél éves időszakra, 2013-14-re vonatkozóan. Itt a cél egyértelműen az volt, hogy bemutassuk a civil részvétel módozatait, a különböző típusú partnerek, szereplők együttműködése lehetőségeit egy ilyen komplex probléma kezelése, áttekintése, és megoldása során.

Lehetőség volt, ha szolid tiszteletdíjakkal is, de szakértők bevonására, így a projekt városépítési szakértőjének Pálffy Sándor egyetemi tanárt kértük fel, a BME Urbanisztika tanszékről, aki korábban, a 90-es évek elején már foglalkozott Budafok belvárosa felméréseivel, és rendezési terve készítésével. A projekt előkészítéseként októberben egy munkacsoport ülést tartottunk a Haggemacher udvarban **Pálffy Sándor** bevonásával, előtte egy terület-bejárással. Itt megfogalmazódtak a főbb elemek, alapelvek, pl. vezetői kerekasztal, workshopok, lakossági közvélemény-kutatás, érték kataszter vizsgálat a belvárosban, emberi lépték, turizmus, értékek, látványosságok, útvonalak, sétáló utca, közintézmények a zöldben, stb. Fontos elem volt a Közösségfejlesztők Egyesülete bevonása a projekt folyamatába.

A belvárosi közösségi tervezési projekt - eseménybőséggel

A projekt nyitó, un. vezetői kerekasztalát november 7-én, a Szent István téri iskolában tartottuk. A kerekasztalra a Budafok belvárosában érintett civil szervezeteket, vállalkozásokat, intézményeket, egyházakat, építészeket, és az önkormányzat képviselőit hívtuk meg, elsősorban azzal a céllal, hogy áttekintsük a közösségi tervezés lehetőségeit, ill. meghallgassuk az érintettek véleményét, javaslatait Budafok belvárosa

jövőjével kapcsolatban. Az este folyamán mintegy 45 fő jelent meg a fenti körből. **Karsay Ferenc** alpolgármester tájékoztatott az önkormányzatnak Budafok belvárosával kapcsolatos terveiről, törekvéseiről, majd **Péterfi Ferenc**, a Közösségfejlesztők Egyesülete elnöke beszélt a részvételi városmegújításról, végül Döbrönte Katalin a projektről, a belváros megújítási lehetőségeiről szolt. A második részben **Sain Máttyás**, (Közösségfejlesztők Egyesülete) moderálásával összegyűjtöttük a megjelentek javaslatait. Itt két olyan kérdést jártak körül közösen a jelenlévők, melyek az előző prezentáció végén fogalmazódtak meg: 1. Miért szeret itt élni, miket tart kiemelendő értéknek? 2. Milyen változtatásokat tart szükségesnek a közös célok elérésére? Az igen érdekes diskurzus folyamán szinte mindenkit bevont a beszélgetésbe a moderátor, összegyűjtve, majd szintetizálva a felvetéseket, javaslatokat.

Folytattuk hagyományos egyéb programjainkat is. A György Villában a „Közöttünk élnek” sorozat keretében, a Kistétényben élő **Gyórfy Gergely** hegedűművész estjét tartottuk. A művészt bemutatta, méltatta **Csavlek Etelka**, ugyancsak a kerületünkben élő operaénekes, keramikus művész. Gergely saját szerzeményeit játszotta, majd felléptek kis növendékei. Szó esett Gergelyről, mint az írók hegedűséről, mert sokat játszott, s komponált Gyurkovics Tibornak, Hernádi Gyulának, Szalay Károlynak.

Decemberben Békeláng estet tartottunk a Tomos Dokkban. A lángot Diebel Dietrich az esemény kezdeményezője hozta el. A vasárnapi alkalommal, amelyet Tomos úr a kikötő tulajdonosa tett lehetővé, kb. húsz fő jelent meg. A résztvevők lementek a yacht kikötőbe, és annak pontonja végéről bocsátották vízre a lángot néhány mécses formájában. Ezután a résztvevők a kikötő éttermében, a Vasmacska teraszon nézhatték meg Diebel Dietrich vetített anyagát a Békeláng, a Betlehemi láng történetéről, annak eljutásáról, fogadásáról, elosztásáról.

Az indító vezetői kerekasztalt követően elindult a belvárosi projekt, rendszeres összejövetelekkel, műhelyekkel. A kommunikáció keretében hírleveleket adtunk ki, beszámolva a projekt folyamatáról, eljuttatva a belváros lakóinak. Ugyancsak bőséges kérdőívet készítettünk és juttattunk el a belváros lakóinak a belvárossal kapcsolatos véleményükről, elvárásaikról érdeklődve.

Műhelyek, tematikus összejövetelek sora

Még decemberben megtartottuk az un. mozi fórumot, a Budafoki Könyvtárban. Fontosnak tartottuk a piac rekonstrukció mellett az élelmiszer áruházi funkciótól megmenekülő mozi hasznosítási lehetőségei megbeszélését a helyiekkel, civilekkel, szakértőkkel, tervezőkkel. Szó esett a mozi kitűnő adottságairól, akusztika, épületszerkezet, mint potenciális belvárosi közösségi tér. Felmerült a Kodály Központ gondolata, vagy összművészeti helyszín, utalva a két azonos testvér épület, korábbi mozi hasznosítására. Ekkoriban már eredményesen folyt a jóval rosszabb helyzetű Haggemacher udvar épületei rekonstrukciója, hasznosítása, az Art Quarter alakulása.

A következő workshop már **2014. januárban** került sorra a Haggemacher udvarban, - „A kerület értékeinek megjelenése a belvárosban, művészet, kultúra, közösség, a volt mozi-épület hasznosítása” - címmel. Megfogalmazott lehetőségek: a képzőművészet, a kortárs művészet kiemelt műhelyévé válhat, a helyi közösség bevonása, illeszkedés a kerület kulturális, művészeti infrastruktúrájához, multifunkcionális jelleg, turisztikai potenciál.

Februárban a Budafoki Evangélikus gyülekezetben a belvárosi zöld tengely, a parkok és közterek szerves láncolata volt a műhely témája. Itt volt a Teleki téri közösségi tervezési program képviselője. Beszéltünk a belvárosi zöldterületek hármas tagolásáról, a Hegyfok sétány és a Kossuth Lajos u. valamint a vasútvonal közötti zónák, és maga a Duna part, közösségi találkozó helyekkel, terekkel, lágy mobilitási lehetőségekkel, városképi, városszervező szereppel.

Februárban a Lics pincében folytattuk egy workshop-al, amelynek témája a „Kossuth Lajos utca és kör-

nyéke a gyalogosoké”. Itt volt **Pálfy Sándor** egyetemi tanár a projekt városépítési szakértője, **Csizmár Gyula** építész, akit a belvárosi épületek felmérésébe vontunk be, **Földesi Gyula** igazgató, a Borászati technikumból, és a házigazdák. Megfogalmazódott az utca csillapításának igénye, az üzletek és a szolgáltatók ellátási lehetőségével; támaszkodás a helyi lakókra, vállalkozásokra; a helyi borászati hagyományok újjáélesztésének igénye. Jelen volt több utcabeli vállalkozás képviselője is, akik ugyanakkor az autós vásárlókra is számítottak. Az első, a projekthez kapcsoló tanulmány már ekkor, februárban elkészült Pálfy Sándor részéről, „Budafok történelmi városközpontjának közelmúltja, jelene, jövője” címmel.

E témát, „a Kossuth Lajos utca és környéke a gyalogosoké” címmel, ugyancsak márciusban a Soós István Borászati technikumban folytattuk. Több előadás foglalkozott az átmenő forgalom és a térség közösségi közlekedése lehetőségeivel, megoldásokkal a belvárosi forgalom csillapítására, fenntarthatósági törekvésekkel történelmi belvárosok forgalom mentesítésével, témakörökben.

A közöttünk élő művészek sorozatában, márciusban **Kanyó Ferenc** fotóművész, tanár estjét tartottuk a György villában, beszélgető partnere **Kalmár Béla**, ugyancsak itt élő fotográfus volt. Az esten helyi civilek, tanítványok, Kanyó Ferenc munkásságának tisztelői jöttek össze szép számmal. A több mint kétszáz kép bemutatása közben és utána a megjelentek beszélgettek Kanyó Ferencsel, valamint nyomtatott anyagaiból, a megjelent albumokból is szemezgethettek.

Kanyó Ferenc fotográfus estje, György villa, 2014.

A következő igen sikeres és érdekes program áprilisban, a **Szépítészek** volt, a Budai Nagy Antal Gimnáziumban „Budafok belváros diákszemmel”. Ennek keretét adott a Magyar Környezeti Nevelési Egyesület és a KultúrAktív Egyesület, **Darvas Kata** tanárnő szervező munkája révén. A pro-

Szépítészek a BNA-ban Darvas Katával 2014. Belvárosi projekt

gramba négy iskola kapcsolódott be – a Kossuth Lajos két-tannyelvű Általános Iskola, a Herman Ottó és a Gádor Általános iskola, valamint a Budai Nagy Antal Gimnázium. A diákok a korábbi hetekben tantermi, órarendi és azon kívüli foglalkozások keretében dolgoztak fel a budafoki belváros problémáit, és terveikről, javaslataikról makettek, örömbánat térképeket készítettek. Javaslatoik, prioritásuk hangzottak el a gyerekek részéről a belvárosra vonatkozóan, pl. mozgás, köz-wc, lószobor, vízfelület, futópálya, frissítési lehetőség, vendéglátás. Szerepjáték, majd moderált javaslatgyűjtés volt még a programban. A makettek kiállítás formájában a volt mozi melletti üveges falú egykori autószalomban kerültek elhelyezésre, a többi anyagot pedig

dokumentáltuk, digitalizáltuk.

Májusban, Nepomuki Szent János emléknapja alkalmából, a „Hajómolnárok Ünnepe” ismét megtartottuk. A Tomos Dokkban **Bartos Mihály** és **Diebel Dietrich** előadásaival indítottunk, majd a Gönyü motorossal hajóztunk a Dunán. Menetközben beszélgettünk a megjelentekkel, a Duna parti és belvárosi tervekről, további műhelyekről, eseményekről a projekthez kapcsolódóan. A végén vendéglátás és gyermek programok zárták a kikötőben a napot.

A projekt keretében, „Élő történelmi negyed a belvárosban? Hogyan tud az Oroszlános udvar és környéke, a város történelmi magja a belváros szerves részévé válni?” címmel tartottunk sétát és kerekasztalt, a belvárosi kastélyok helyzetéről, sorsáról, lehetőségeiről. Czuba-Durozier Kastély, Sacelláry Kastély, Törley kastély, majd a Savoyai kastély helyén álló Oroszlános udvar volt az útvonalunk. A kerekasztalon előadások hangzottak el műemlék jellegű épületeink megőrzése és hasznosítása tárgyában. A kerület vezetői, képviselői néhány alkalommal részt vettek a műhelyeken, pl. a kastély-, és iskolai programokon is.

Kastély séta Garbóci Lászlóval, 2014. Sacelláry kastély

Nemes László tanár úr estje, Törley 2015.

Júniusban a projekt egyik záró eseményeként lakossági konzultációt tartottunk az Ipartestület nagytermében. A belváros lakói és intézményei, vállalkozásai kaptak közvetlenül meghívót. Az este folyamán mintegy hatvan fő jelent meg és fejtette ki véleményét. **Pálfy Sándor**, egyetemi tanár, BME Urbanisztika Tanszék, „Városrekonstrukciós lehetőségek Budafok belvárosában, a városi fenntarthatóság lehetősége”, címmel tartott előadást. **Döbrönte Katalin** a projekt vezetője, a projekt eddigi eredményei, tapasztalatai tükrében a

Belvárosi projekt, lakossági konzultáció 2014.

belváros megújításának lehetséges koncepciójára, irányaira tett áttekintést előadásában. Ezt követően moderált vitára került sor, a megjelentek véleménye, javaslatai összegyűjtése érdekében, **Péterfy Ferenc** és **Sain Mátyás** részvételével (Közösségfejlesztők Egyesülete). Kritikus és vitatott kérdés, a belváros közlekedése, a forgalom csillapítása volt. Szó esett a belvárosban lefolyt közvélemény-kutatásról, a belvárosban élők, ide járók körében, ami egy háromszáz mintát jelentett, részletes, személyes kitöltésű kérdőívvel.

Ennek részeredményeit is ismertette **Schütt**

Margit, elnökségi tag, és a Tomori Pál Főiskola megjelent hallgatója, akik a felmérést végezték.

Októberben a György villában a **SZEGLET Irodalmi Társasággal** folytattuk, akik a kerületben és a

társégekben élő, működő írókat, költőket gyűjtik össze, azokat, akik nem „hivatásosak”, nem ebből élnek, de publikálnak, és szeretnék egy közösségen keresztül megélni az irodalommal való találkozás élményét. A SZEGLÉT név a 2005-ös alakuláskor született a „Szabad Elven Gondolkodó Literátorok Társasága” rövidítéseként.

Projekt zárás kiadvánnyal s a tapasztalatok megvonásával

A közösségi tervezési projekt záró vezetői kerekasztalát júniusban tartottuk a Borászati Technikum dísztermében, „Budafok belvárosának jövőképe a közösségi tervezés eredményeképpen”, címmel. A cél az elmúlt bő nyolchavi munka keretbe foglalása volt, bemutatva az elmúlt időszakban összegyűjtött tapasztalatokat, eredményeket, vitára bocsátani a tézis javaslatokat, és a további együttműködés, a strukturált párbeszéd, a közösségi részvétel, a közösségi tervezés gyakorlati lehetőségeit megfogalmazni. Az este folyamán mintegy harminc fő jelent meg a fenti körből, az önkormányzat részéről részt vett Karsay Ferenc alpolgármester, Rumi Imre főépítész, Gadácsi Miklós társadalompolitikai koordinátor is. Alpolgármester úr utalt arra, hogy a projekt kezdetekor idegenkedett annak gondolatától, de felismerte, hogy egy nyugodt hangnemű, következetes munka zajlik, amire az önkormányzatnak is oda kell figyelnie. **Csizmár Gyula** építész a közösségi tervezés tapasztalatairól, a budafoki belváros lehetőségeiről beszélt. Értékelte, tanulságosnak minősítette ezt a folyamatot. **Döbrönte Katalin** a projekt vezetője beszélt a belváros megújulási lehetőségeiről, a közösségi tervezési projekt tézis tervezeteiről.

Az első városépítészeti, Pálffy Sándor jegyezte tanulmányt követően számos további tanulmány, anyag készült, kiegészülve a közvélemény-kutatással és a főbb események összefoglalóival, amelyet egy kiadványban foglaltunk össze. A teljes anyag a Casino honlapján vált elérhetővé az őszi időszakban. A mintegy 100 oldalas könyvet novemberben a Budafoki könyvtárban mutattuk be, ill. adtuk át a résztvevőknek. Fontos elem volt, hogy sikerült a belvárosban érintett civil szervezeteket, intézményeket, vállalkozásokat, az itt lakókat, és az önkormányzat képviselőit bevonni egy közös gondolkodásba, párbeszédbe, komplex módon megközelítve a belváros problémáit, és a megoldás módjait. Beszéltünk a konklúziókról, javaslatokról, melyek egyben hozzájárulások, javaslat-csomagok is lehetnek az aktuális kerületi, Városfejlesztési Stratégia felülvizsgálata folyamatához.

Decemberben ismét megtartottuk Békéltető ünnepségünket a Tomos Dokkban, amikor előbb a teraszon vetítésekkel méltattuk a békéltető történetét, útját, majd a megjelentek kis úszó mécseseket készítve a pontonról a Dunára bocsátották a lángot.

Konzolidáció köztünk élő művészekkel és hajómolnárokkal

Vissza a mindennapokhoz

2015-ben a belvárosi projekt lezárultával visszatértünk a normál működéshez, vagy talán egy annál is visszafogottabb menetrendhez. Ahogyan mondani szoktuk, a civil munkához erőforrás, elsősorban emberi kapacitás, kedv szükséges, de természetesen, mint korábban láttuk, az érdeklődés, az igény, a fogadókészség is fontos. Márciusban a belvárost felülről övező Hegyfok sétányt tekintettük át és jártuk végig közösen, amellyel a projekt anyagaiban is több helyen foglalkoztunk. A Savoyai tértől végigsétáltunk a Hegyfok sétány meglévő, ill. kiépítendő elemein, egészen a Borváros vonaláig, magasságáig, ahol lementünk, és bejutottunk a Záborszky pincébe, ott egy borvárosi sétával folytattuk, ill. fejeztük be a programot **Békési Imrével**.

Áprilisban a Törley Zsolnay csarnokában a „Közöttünk élnek” sorozat keretében, ezúttal **Baráth Hajnal** gobelin művész estjét tartottuk. A beszélgetés mellett vetített anyagokon keresztül tekintettük át eddigi munkásságát. Beszélgető partnere, méltatója **Kaintz Regina** ötvösművész, az ARTÉR Egyesület egyik alapítója volt.

Májusban a belvárosi projekt utó eseményeként belvárosi zöld folyosó sétát tartottunk. A Szent István

Lefelé az Alsósas utcán, Hegyfok séta, 2015.

térről induló sétán megjelent egyebek mellett **Gerzsenyi Judit**, építész, tájépítész Budaörsről, aki külső szemmel tekintett a helyzetre, itt volt **Csizmár Gyula** tervtanácsi tag, **Kovács Dénes** építész, **Garbóci László** helytörténész, és mások. A piac után a Posta és a Tüdőgondozó blokkja szakítja meg a zöld folyosót. Ugyanakkor itt is jól megmutatkozott, hogy a Játék utca vonala folytatására sétaútként volna lehetőség, a Városháza és a „Polgármesterlakás” között. A társaság végül a Lics pincében foglalta össze a tapasztalatokat.

A hajómolnárok és a köztünk élő művészek méltatása

Májusban folytattuk a „Hajómolnárok ünnepe” hagyományát. A Nepomuki Szent János szobor megkoszorúzását követően Ráckevére autóztunk, több telekocsival. Ott vezetett sétát tartottunk a kastélyban, majd a belvárosban, a helytörténeti gyűjtemény, és a szerb templom érintésével. A hajómalom, ami az utolsó működő hajómalom, sok más malom alkatrészei felhasználásával, kiváló asztalos és más mesterek közreműködésével épült újjá néhány éve. Itt kiadós programban volt részünk.

Hajómolnárok ünnepe, Ráckeve

Őszi programjaink keretében folytattuk a „köztünk élnek” sorozatot. Októberben a Törley Zsolnay csarnok melletti szalonban **Nemes László** zene tanár, díszpolgárunk estjét tartottuk meg. Beszélgető partnere, méltatója Zelinka Tamás zeneesztéta volt. A beszélgetés mellett kis kamarazenét adtak tanítványai, sor került korabeli, majd későbbi képeinek vetítésére, családjáról, életéről, pályájáról.

Programok a városi tematikához kapcsolódva

Novemberben egy budaörsi sétára kaptunk meghívást, a város egy tradicionális részét áttekintendő, majd beszélgetésre a Zichy majorba. A Casinót **Ricsovics Lacival** képviseltük, a budaörsiek részéről **Gerzsenyi Judit** és férje **Dobos Botond** építész fogadott – a helyi 2040 egyesület szervezői -. A Kálváriától a Kőhegy alatt sétáltunk végig, az egykori, természetesen kialakuló város-szerkezetből adódóan kis utcák vannak, egykori prэшázakkal, sok nagyon szépen felújítva, lakóházként. Érintettük az ó-temetőt, a kitelepítési emlékművel, majd a Templom térnél lementünk a túoldalón lévő Zichy majorba.

Novemberben a 40.a vasútvonal felújításáról folytattunk konzultációt a NIF-ben, Dietrich Diebel-el. NIF részről ott volt **Mosóczi László** vasúti igazgató, **Halász Andrea** projektvezető és **Szücs László** mun-

katárs. A Casino belvárosi projektje folyamán már felmerült a kerület ill. a belváros közlekedésében az elővárosi vasút fokozott szerepe, és a várható vonal-rekonstrukció során Budafok megállóhely közelítése a városi közösségi közlekedéshez. A követő NIF-es kommunikációk kapcsán vált ismertté a Budafok és a Budatétény megállókat érintő néhány terv, amelyet testületi ülési kezdeményezés, ill. konzultációs javaslat követett, Dietrich Budafok megállóhelyre vonatkozó alternatív javaslatai megfogalmazásával.

Békeláng a Tomos-dokkban, 2015.

Ugyancsak novemberben meghívást kaptam a Corvinus Egyetem tájépítész MSC képzésének egy kurzusára, ahol a „Települési értékvédelem esettanulmányok” címszó alatt Budafok-belváros rekonstrukciója kérdéseiről tartottam előadást, alapvetően a korábbi évben zajlott közösségi tervezési projektről beszámolva.

Decemberben, ebben az évben is átadtuk a Békelángot a Dunának. Ezzel járultunk hozzá a Békeláng eredeti szelleméhez, ahhoz a szándékhoz, hogy béke legyen mindenütt a világon, az országban és a családban is.

Visszafogottság, de sok tartalom a programokban

2016-ban már kissé megritkultak eseményeink, több elnökségi tagunk visszavonult az aktív munkától, sőt **Farkas Balázs** alapítónk le is mondott. Úgy gondoljuk, hogy a városi projekt, és az aköri konfliktusok lehettek ennek az okai, bár ismét megjegyezzük, hogy az efféle témák kezelése eredendően benne volt az alapvetéseinkben, alapszabályunkban.

A városi séták műfajban, márciusban sikeres programot tartottunk a Záborszky pince, a Borváros, még ki nem épített, ill. újonnan megszerzett pincejártai áttekintésére, Békési úr és Diebel Dietrich közreműködésével. A Tóth József u. torkolatánál lévő iparvágánytól indult a séta, ahonnan a Duna partra, ill. a Borváros pince rendszerébe is el lehet jutni. Itt már akkor megfogalmazódott egy vasúti skanzen terve. A borvárosi átjárhatóság még sok munkát igényel. A 7-es és a 9-es pinceágak meglátogatása után a már kiépült Borvárosban zárult a program.

Folytattuk a közöttünk élő művészek sorozatot, áprilisban a Törley Zsolnay terme melletti szalonban **Szincsák József** építész, operaénekes, festőművész, egyben díszpolgárunk estjét tartottuk. Élénk érdeklődés övezte a programot: helyiek, díszpolgárok, civilek, barátok, pályatársak egyaránt megjelentek. A bevezetőben a hihetetlenül sokrétű művészi és szakmai munkára, a párhuzamos pályafutásokra utaltunk, a megtervezett sok száz, vagy inkább közel ezer kerületi házra, a felnevelt építész generációkra a Műegyetemen, a festészeti életműre és a majd negyvenévesen elkezdett énekesi pályafutásra. A beszélgetés mellett hagyományaink szerint képeket vetítettünk a művész életéből, munkáiból, ill. zongora kísérettel néhány produkció is szerepelt a programban, művész társak fellépésével.

Áprilisban városi sétáink körében a mostanában hanyatttört sorsú Vencel kertbe látogattunk el. Élénk érdeklődés jellemezte ezt a programot is, helyiek, civilek, Casino tagok egyaránt jöttek, és velünk volt **Bayer Árpád** a **Baross Gábor Telepi Polgári Kör** helytörténésze is. A terület történetéről annyit tudtunk meg, hogy a Wenczel család tulajdonában volt, a századforduló tájától az államosításig, a Rózsakert utca balolda-

lán hosszan, felfelé. Itt lévő házuk elsősorban nyaraló volt, de részt vettek a helyi közéletben is. A séta során megnéztük a két egymásba nyíló nagyméretű pincét a terület középrészén, ezek ma üresek.

Gutától a Borvárosig

Májusban folytattuk a „Hajómolnárók Ünnepe” sorozatát, a tavalyi ráckevei kiránduláshoz hasonlóan, ezúttal is egy hajómalmot látogattunk meg, a Vág, ill. a csalólóközi Kis-Duna ág mentén lévő Gután. A Nepomuki Szt. János szobortól indulunk, a Hosszúhegy térről, telekocsikkal, Esztergom – Párkány – Érsekújvár - Guta útvonalon. Meglátogattuk a hajómalmot, ami egy 1920-ban készült dunaradványi vízimalom valóság-hű mása. Vezetőnk beszélt a hajómalmok múltjáról. Az ókortól, a középkoron át egészen a huszadik század elejéig működtek itt is, a Vág, a Kis-Duna és a Nagy Duna mentén. Majd sétáltunk a településen, és visszatérve érintettük Komáromot, a Duna mindkét partján.

Ugyancsak májusban tartottuk a hagyományos Urbitális Majálist a Duna parton, a Duna parti Lovasklub bázisával. Itt reggeltől voltak lovasprogramok, gyermekprogramok, és bejárás a Duna parton, a Hunyadi szigetre, **Gergely Attila** botanikussal.

A gutai hajómalmnál, Hajómolnárók ünnepe 2016.

Séta az Artquarterben, Haggemacher udvar, 2016.

A városi séták körében, júniusban folytattuk a Haggemacher udvar, ma már Art Quarter helyzetének áttekintését Bartsch úrral. A régi magtár épület felújítása és tartalommal megtöltése is elindult ebben az időszakban. Ezúttal a főépület egyik galériájában kezdtünk, Christa Bartsch galériájában, majd a tetőteraszról néztünk szét. Az elmúlt években az indulási elképzeléseknek megfelelően galériák, és a kreatív iparhoz köthető vállalkozások jöttek az épületekbe, így csokoládé manufaktúra, nyomda, és hangstúdió is működik itt a számos galéria mellett. A volt magtár épület nagy része is használatban van már, ill. annak déli részén további kisgalériák kerülnek kialakításra. Az

egykori magtár épületben megnéztük a működő hangstúdiót, ami a negyedik, ill. az alatta lévő emeletet veszi igénybe, a padozatot műanyagrács szerkezettel kiváltva, de az eredeti fa épületszerkezeti elemekkel.

Októberben a Borvárosban ezúttal **Köteles György** professzor úr, a Sugárbiológiai Kutató Intézet korábbi igazgatója, egyben díszpolgárunk pályájáról beszélgettünk, Garbóci László helytörténész, díszpolgár közreműködésével. Életutak tanulságai volt a címe annak a kis képes összeállításnak, amit Köteles György a beszélgetés folyamán vetített: 83 év, egy százéves visszatekintéssel a huszadik századra. A beszélgetés során

érintettük a sugárvédelem, a nukleáris biztonság kérdéseit, Csernobil, Paks, Fukusima apropóján, az atomenergia szerepét, és a megújuló energiaforrások helyzetét.

Az olvasókör felé

Októberben **Nagy Istvánnal**, a Péter-Pál utcai Polgári Kör aktív tagjával beszélgettünk, aki orosz filológus, korábban a Pétervári Egyetem lektora, majd a Moszkvai Magyar Kulturális Intézet igazgatója volt, s igen izgalmas, érdekes személyiség. Az orosz kultúráról, irodalomról, egy kicsit a néplélekről és a mai helyzetről, tendenciákról volt szó az este folyamán. Bevezető előadásának címe: „Az orosz irodalom kultúratörténete európai kontextusban”. A Kölcsey utca 2-ben találkoztunk, ami ekkor már **Gyarmati Imre** pincéje volt, a korábbi Csillaghang stúdió. A szoba került számos könyv, inspirálólág hatott a későbbi olvasókör megindítására a tanár úrral.

Köteles Prof. díszpolgári estje, Borváros 2016.

A decemberi hagyományos Békeláng estet követően immár **2017-ben** jártunk. Januárban, öt évvel a németek betelepülésének, egyben Budafok, Promontor alapításának háromszáz éves évfordulója után Diebel Dietrich barátunk ismét bemutatta a Schachtel, az utazó hajó modelljének tökéletesített változatát a Budatétényi Polgári Kör és a Casino közös rendezvényén, a kistétényi Szent Imre Házban. Beszélt a betelepülés háttéréről, a fogadás, a toborzás és az utazás részleteiről. Korabeli képekkel, metszetekkel illusztrálta a Schachtelt, annak változatait, az utazás körülményeit. Kitért a megörökítés, az emlékezés módozataira, elsősorban Ulmban, ill. alkalmanként Magyarországon is. Majd kis kamerával bemutatta a hajót, annak berendezését, az életet a hajón.

A köztünk élő művészek sorozatban a **Mészáros László Képzőművész Kör** bemutatását, méltatását tartottuk meg januárban a Törley Zsolnay csarnokában. A nagymúltú, jelentős kulturális missziót teljesítő egyesület komoly szerepet játszott az elmúlt évtizedek kerületi képzőművészeti életében, az amatőr művészeti mozgalomban, a művészeti oktatásban, a közösségformálásban. Néhány művészükkel beszélgettünk munkájukról, eredményeikről, alkotásaikból készült vetített képes összeállítással és néhány műtárgy helyszíni bemutatásával.

A Mészáros László körrel a Törley Zsoltay termében, 2017.

Olvasókör Nagy István tanár úrral

„Olvassuk együtt” A Budafoki Könyvtárral együttműködésben felújítottuk az olvasóköri alkalmakat, **Nagy István** irodalomtörténész, az ELTE tanára, a Moszkvai Magyar Kulturális Intézet korábbi igazgatója, a Péter-Pál utca és Környéke Polgári Kör aktív tagja irányításával. A résztvevők előzetesen egy-egy vers, novella, regényrészlet elolvasására kaptak feladatot, amiket a következő alkalommal Nagy Istvánnal megbeszélünk, benne kultúrtörténeti, társadalmi, esztétikai vonatkozásokkal. Az első alkalommal, februárban, Ady Móriczot köszöntő versét tűztük napirendre „Levél-féle Móricz Zsigmondhoz”. Mottó: József Attila két sora a „Thomas Mann üdvözlése”-ből: „fényt, melytől világlik agyunk, hisz egymás nélkül sötétben vagyunk”. Az olvasóköri alkalmak innen kezdve havi rendszerességgel folytak és folynak azóta is.

Versszínháztól a tematikus séták során át

Márciusban a nagytétényi Cziffra Házban tartottuk meg **Makkai Ádám**, és **Erdélyi György** Kegyelem című versszínházi előadását. Az 56-os forradalom és szabadságharc 60. évfordulójára készült az összeállítás, egy rekviem 56 halott fiataljaiért. Az előadás korábban helyben csak Rózsavölgyben került bemutatásra, így felmerült, hogy még egyszer ismertessük meg a helyi közösséggel is. Makkai Ádám, ugyancsak kerületünkben élő költő azonos című versciklusa adta az alapot, amihez Ignác Rózsa, Faludi György és Thinsz Géza műveinek részletei járultak Erdélyi György előadóművészünk szerkesztésében és előadásában.

Felújítottuk városépítési tematikus sétáinkat, áprilisban városépítési sétát tartottunk Csizmár Gyula Ybl díjas építésszel, tervtanácsunk tagjával, felsővárosi lakossal. Áttekintettünk egy-egy jellegzetes területet, jó és rossz beépítési, fejlesztési példákat, beszéltünk az utóbbi időszak tendenciáiról, a szabályozási kérdésekről, tapasztalatokról, majd a végén konklúziót vontunk a Haggemacher udvar galériájában.

Hajómolnárak Ünnepe, 2017. Az immár hagyományos ünnep indulásaként a budafoki Nepomuki Szent János szobrot koszorúztuk meg, majd Tolnára hajtottunk. Tolna hagyományosan gabona és malomipari, szállítmányozási központ volt, ahol a csúcsidőben, a XIX. század második felében harminc hajómalom működött. E daliás időköt idézi meg a Tolnai Magház, amit először meglátogattunk. Itt gabona-történeti kiállítás és működő hajómalom modell is van. A városban tettünk sétát, a könyvtárvezető, egyben helytörténész hölgy vezetésével. Meglátogattuk az egyik jelentős helyi ipari emléket, a Tolnai Selyemfonót, ami 1900 és 1971 között működött, selyemfeldolgozóként, fonalgárként. Ezt a korszakot kis gyártörténeti kiállítás foglalja össze, gépekkel, eszközökkel, dokumentumokkal. Végül **Verseghy Ferenc** fazekas mester műhelyét kerestük fel Tolna-Mözsön. Ő a habán kerámia stílussal, annak alapjai feldolgozásával foglalkozik, és készíti azokat.

A hagyományos Urbitális Majális keretében a Duna parti bejárást ezúttal a Lovasklub felé tartottuk fotós séta formájában, Zács Ágoston és Kanyó Ferenc kitűnő fotósaink vezetésével. A séta a Kastélypark lejárónál lévő nagytáblától indult, majd terepszemle követte a Duna réten, és séta a Duna parton a Lovasklubig.

Visszatértünk a regionális dunai vízi közlekedés kérdésére, amivel néhány éve egy hajómolnárók ünnepen már foglalkoztunk. Ezúttal ismét **Götz Sándor** Eötvös Loránd díjas hajógépész mérnök volt vendégünk a Keresztény Értelmiségekkel közös esten, a Szent Imre Házban. Az előadás címe: „Ipar 4.0, a gyorsjáratú személyhajó terve”, volt. Beszéltünk a regionális közlekedésben is alkalmazható gyors mozgású és kikötésű személyhajók lehetőségeiről a fővárosi elővárosi közlekedésben, azok gyártásáról, akár helyben.

Folytattuk városépítési tematikus sétáinkat, **Csizmár Gyula** Ybl díjas építésszel, tervtanácsunk tagjával, Budafok felsővárosi lakossal. Ezúttal Budafok belvárosát tekintettük át, mi történt az elmúlt három évben, a Casino közösségi tervezési projektje óta. Az új piac előtti téren találkoztunk, majd sétáltunk a Pécsi utca, Savoyai tér térségében, érintve a volt Budafok mozit, majd dél felé a belvárosi vasúti megálló felé, végül a Lics pincében tekintettük át a tapasztalatokat. Beszéltünk jó és rossz beépítési, fejlesztési példákról, az utóbbi időszak tendenciáiról, a szabályozási kérdésekről, tapasztalatokról.

Borhegyi séta, esti beszélgetés a Bakos művekben

Októberben borhegyi sétát tartottunk, felkeresve azt a három itt működő vállalkozást, amelyek eredményesen foglalkoznak az ingatlan rehabilitációval, hasznosítással. A Záborszky pincénél találkoztunk, ahol folytatódik a földalatti Borvároshoz kapcsolódó pincerendszer rehabilitációja. Utána átsétáltunk a közeli Haggemacher udvarba, ahol a két korábbi sörgyári főépület felújítása és belakása, hasznosítása már megtörtént, s most már a felső, belső területek felé folyik a terjeszkedés, igazi barnazóna rekonstrukcióként. A felső kijáraton át a Méz és Villa utcák mentén érintettük az egykori Haggemacher nagyvilát, majd a Bakos Művekbe érkeztünk, ahol

áttekintettük az elmúlt évek rehabilitációs és fejlesztési eredményeit, s kis kerekasztal formájában beszéltük meg a tapasztalatokat.

A Föld alatti Borvároshoz kapcsolódó sétáink, konzultációink keretében novemberben a Tóth József utca és a Nagytétényi út torkolatánál lévő tervezett vasúti skanzen, annak jelen állapotát néztük meg Dietrich Diebel-el, aki a projekt felelőse. Témák voltak: a járművek szállítása buktatókkal, a vasúti járművek bemutatása jelen állapotukban, mire akarjuk őket átalakítani, hogyan alakulnak majd a skanzenhez csatlakozó létesítmények.

Klasszikus Casino alkalmak Pató Rózától Garbóci Lászlóig

Pató Róza szobrászművésznket köszöntötte a Casino és a Mészáros Kör kis csoportja műtermében, 83. születésnapja alkalmából. A köztünk élő művészek sorozatunk keretében korábban az elsők között méltattuk munkásságát a György villában tartott esten több mint hat évvel ezelőtt. Jelentős oktató- nevelő munkát végzett a Mészáros Körben. Majoros István szobrászművésszel, aki szintén tanítványa, hoztuk be egy készülő mellszobra agyag alapját, s tettük a munka-állványra. Az inspiráló környezetben, körös-körül a pla-

fonig érő polcokon tanulmányok, művek, továbbadásáról. Alkotó munkája mellett a művészeti közéletben is benne van, rendszeresen részt vesz a Magyar Művészeti Akadémia eseményein, műhely-beszélgetésein, köztestületi tagként.

Utolsó látogatás Pató Róza műtermében, 2017.

Péter Pál utcai séta és est Garbóci Lászlóval, 2018.

2018-ban is folytattuk az olvasóköri összejöveteleket **Nagy István** tanár úrral. Az alkalmakat havi gyakorisággal, a FSZEK Budafoki Könyvtár galériájában tartottuk, a hónap utolsó szerdáján. Az év folyamán napirenden volt, Marina Cvetajeva több könyve, így a „Ház az öreg Pimennél”, „Anyám és a zene”. Később Csehov írásaiból, a „Kutyás Hölgy”, és „Anna a férje nyakán”, szerepeltek, majd Arany kései verseiből egy csokrot tekintettünk át. Folytattuk díszpolgáraink estjeit, díszpolgáraink méltatását. **Garbóci László** helytörténésszel a Savoyai téren a Szent Lipót templom előtt kezdtük sétánkat, majd a Péter-Pál utcában, a Stáció és a Péter-Pál kápolna érintésével tekintettük át a térség értékeit, múltját. Végül betértünk a Seybold-Garab pincébe. Itt kötetlen formában beszélgettünk Garbóci Lászlóval életéről, munkájáról, helytörténekről képek vetítése mellett.

A Sugovica és művészeink a programban

Immár hagyományosan megtartottuk a Hajómolnárok Ünnept, májusban. A budafoki Nepomuki Szent János szobor megkoszorúzását követően Bajára látogattunk az új hajómalom megtekintésére. Ennek keretében megnéztük a hajósi pincefalut, majd Baján a hajómalmot, sétát tettünk Baja belvárosában, s végül Kalocsán is a belvárosban.

A köztünk élő művészekkel folyó program sorozatunk keretében, **Czibal Gyula** fotográfus estjét tartottuk meg a Törley Zsolnay termében, ahol alkotó munkájáról beszélgettünk vele, képei vetítése közben. Beszélgető partnere **dr. Rózsafalvi Zsuzsanna** irodalomtörténész, kritikus, az OSZK Kézirattárának tudományos munkatársa volt.

Júniusban megtartottuk a hagyományos Urbitális Majálist a Duna parton, a Lovasklub bázisán. Itt Duna parti séta volt a Hárosi öböl érintésével, helyben pedig kenuzás, lovarda látogatás és az aktuális díjugrató lovas verseny megtekintése volt a programban.

Ősszel folytattuk a köztünk élő művészekkel folyó program sorozatunkat. **Juhász Anikó** klasszikus gitár művésszel találkoztunk és beszélgettünk eddigi pályájáról, zenei betétekkel a Törley Zsolnai terem melletti klubjában. Beszélgető partnere, **Forró János** informatikus, zeneszerző volt, közreműködtek még **Horváth Misi** szájharmonikás, **Klimászné Varga Zsófia** fuvolaművész, és tanítványai.

Jubász Anikó estje a Törleyben, 2018.

Nemzeti múzeumi séta Bayer Árpáddal, 2018.

Bayer Árpád (hely)történésszünkkel kerekasztal formájában beszélünk arról, hogy hogyan látjuk, éljük meg helyben múltunkat, hogyan viszonyulunk e tekintetben ahhoz a helyhez, településhez, ahol élünk. Ezt az estet helytörténeink meghívása mellett, a Haggemacher udvar – AQB egyik galéria klub helyiségében tartottuk. A témához kapcsolódva a későbbiekben Nemzeti múzeumi sétát is tettünk Bayer Árpád helytörténésszel, egy épület-történeti séta formájában.

Nagyjaink méltatása állandó feladat

Emlékezés és látogatás Ócsai Károly műtermében, 2018.

2019-ben is folytattuk díszpolgári estjeinket. A rendszerváltozás utáni első díszpolgárunkra, **Munkácsy Károlyra** emlékeztünk, személyét, életét, munkásságát felidézve, tanítványaival, családtagjaival, művésztársaival, barátaival beszélgetve, képeket és alkotásait áttekintve, a Záborszky pincében. Jelentős anyagot dolgoztunk fel. Tanítványai, egykori kollegái méltatták őt a nagyon szép eseményen.

Ócsai Károly szobrászművészünkre emlékeztünk egykori házában, műtermében. Életműve feldolgozása, dokumentálása jól halad. Korábban megjelent az életművét feldolgozó monográfia, album, kiállításai vannak, és honlap is indult. Fele-

ségével, **Neducza Nádával** beszélgettünk Károlyról, munkásságáról, és a további feldolgozó munkáról. Ott volt a kuratórium elnöke **Tokai Gábor** művészettörténész, és több egykori tanítványa, a helyi civil szervezetek képviselői, tisztelői.

Az eltávozott díszpolgárokat méltató estjeink sorában **dr. Gazdag László** borász, tanár életét, munkásságát tekintettük át a Borászati Technikumban. Képes összeállítással idéztük fel életét, munkásságát, közben kollegái, tanítványai, pályatársai emlékeztek meg róla.

Díszpolgáraink, egyben köztünk élő művészeink méltatását is folytattuk. **Molnárné Golda Magdolna**

képzőművész estjét novemberben tartottuk a Záborszky pincében. Életéről és művészi munkásságáról beszélgettünk, azt felidéző képek vetítése mellett, közben a Mészáros Kör tagjai, pályatársai, és a díszpolgárok méltatták munkásságát. Több képe a helyszínen látható is volt.

A Szamos mentén, majd Nagykörösön - ameddig lehetett...

Nepomuki Szent János emléknapját, a Hajómolnárok ünnepét ebben az évben a Szamosközben töltöttük, egy kétnapos kirándulás keretében. A Holt Szamoson, **Géberjénben** lévő hajómalom modell volt a célpontunk. Induláskor hagyományaink szerint koszorút helyeztünk el a budafoki Nepomuki Szent János szobornál, hajómolnárainkra emlékezve, majd tizenöt fős csoportunkkal útra keltünk Géberjénbe. Ott a Tündérmező vendégházban és a kapcsolódó Ifjúsági szállóban kaptunk szállást. Meglátogattuk a Szamosi Élménytér több létesítményét. A szomszédos Tunyogmatolcson is jártunk, majd Géberjénben a Holt Szamoson lévő hajómalom volt a cél, és a Holt Szamos menti Sulyom tanösvényt jártuk körbe. Jártunk a szomszédos **Fülpösdarócon**, majd a térségben lévő további kiemelt látnivalókat kerestük fel. Így megnéztük a **Túristvándi** vízimalmot, **Tiszacsécsén** a Móricz házat látogattuk meg és a 2012-ben létesült Móricz parkot. A közeli **Szatmárcsekén** folytattuk a legendás csónakos temetőben, ahol Kölcsey Ferenc is nyugszik. Meglátogattuk az egykori Kölcsey kúriát, végül **Nagyaron** fejeztük be a túrát a Luby kastélyban.

Hajómalom modell Géberjénben, Hajómolnárok ünnepe, 2019.

Nagykörös, az Arany úton, 2019.

Az olvasóköriben már a két év előtti Arany emlékévkapcsán felmerült egy nagykörösi látogatás gondolata. Ez realizálódott ez év júliusában, amikor a helyi utazási iroda közreműködésével egy kis csomagtúrát tettünk, egyebek mellett az Arany-út állomásait is felkeresve. 22 fős csoportunk kedves fogadtatásban részesült a helyiek révén, és tartalmas programban volt részünk.

Szervezetileg és az egyesület elnökségét tekintve, a 2019-es közgyűlésen az elnökségbe beválasztottuk **Paulikné Ács Magdolnát**, aki művelődésszervezőként korábban a Kerületi Művelődési Központban, majd rendezvényszervező menedzserként a Camponában tevékenykedett, míg elnökségi tag maradt **Schütt Margit, Diebel Dietrich, Szántó Tamás és Mészáros Péter** elnök. A működés pénzügyi hátterét, ha szolid módon is, önkormányzati pályázati forrásokból, működési és programtámogatásokból, ill. később a Nemzeti Együttműködési Alapnál elnyert támogatásokból fedeztük.

Elcsendesedés és pandémia

Együttélés a pandémiával

A **2020-as**, sőt az azt követő évre is rányomta a bélyegét a pandémia, és az azzal kapcsolatos zárás, ennek megfelelően programjaink korlátozottan valósultak meg. Az olvasókört a helyi Szabó Ervin Könyvtárral együttműködésben folyamatosan tartottuk, részben online, ill. az őszi időszakban néhány alkalommal személyesen is találkoztva változó helyszíneken. Az időszakban napirenden volt egyebek mellett Márai Sándor, Thurzó Gábor, Marina Cvetajeva, József Attila, Ady Endre, majd Pilinszky János írásai, könyvei.

Júniusban **Ócsai Károly** szobrászművészünkre emlékeztünk egykori műteremháza falán lévő emléktáblájánál. Tavaly egyfajta búcsúlátogatást tettünk itt, mert neje, a ház eladását tervezte, ami időközben megtörtént. A gyűjtemény **özvegye** lakásában került elhelyezésre, ugyanakkor az új tulajdonos család hozzájárult a megemlékezéshez. Kis létszámban jöttünk csak össze: tisztelők, kortársak, művészi pályájával foglalkozók, tanítványok. Életműve feldolgozása tovább folyik, alkalmanként publikációk jelennek meg róla a Tabánban lévő 56-os emlékműve kapcsán, s tervek vannak egy életmű kiállításra. Néhány kültéri szobra, térplasztikája restaurálásra, és esetleges elhelyezésre vár. Neduczka Náda üdvözölte a megjelenteket, majd Mészáros Péter idézte fel Károly alakját, személyét, munkásságát, ami sokban kötődik a kerülethez. '72 óta itt élt, dolgozott, alkotott, a művészeti iskolában is tanított. Részes volt a rendszerváltás utáni első képviselőtestületnek, ő alkotta meg a **Tétényi** honvéd emlékművet. Gondolkodó, kételkedő művész volt, amit jelez jelentős elméleti munkássága, geometriai, matematikai jellegű modelljei, makettjei, tervei. A világ, a természet, a művészet fogalmait próbálta ábrázolni, megjeleníteni, s ilyen irányból is számos műve, terve keletkezett. Szó esett 56-os szerepvállalásáról, amivel soha nem dicsekedett, csak egy 91-es cikkéből kaphattunk képet a forradalom óráiról, napjairól. A maguk természetességével idézte fel e napokat, mint véradás, sebesült szállítás, a harcok, a Corvin köz, a Körtér, majd az elfojtott következmények, melyek rányomták a bélyegét a későbbi sorsára, munkájára, lehetőségeire. Végül átsétáltunk a Péter-Pál utcába **Filotás Viktóriaékhöz**, ahol néhány szobra van a kertben, amelyek restaurálásra várnak, ez remélhetőleg a közeljövőben elkezdődik.

A Nagytétényiektől kaptunk meghívást, hogy látogassuk meg az újra nyíló, és bővülő, gazdagodó Nagytétényi Helytörténeti Gyűjteményt. A gyűjtemény 2013-ban kapott helyet az akkor elkészült Cziffra házban, annak földszintjén, majd 2018-ban került át mai helyére, a Nagytétényi útra a Szentháromság tér közelében. Helyi gyűjtések, alkalmi kiállítások voltak az előzményei a mai állandó kiállításnak, ami alapvetően három Tétényi lokálpatrióta gyűjtőmunkájának köszönhető a 2013-as első megnyitást megelőző időszakban. **Wahl Ildikó** mutatta be a kiállítást az érdeklődőknek, érdekes módon Savoyai Jenővel kezdve, szóba kerültek csepeli és Promontor-beli birtokai, a szőlőmunkások átjárása, majd a letelepülés lehetősége. Előzmény volt a pestis járvány, majd a betelepülések következtek, elsősorban német földről a Schachtel-al, a lakóhajóval. Szőlők egyébként a tétényi lankákon is voltak már abban az időszakban. A mindennapi élet, a lakás tárgyaival, eszközeivel, berendezési tárgyaival kezdtük, a mosás, a sulykolás, a mángorlás, a szappanfőzés, vasalás, majd a konyha, a lakó- és hálószoba berendezési tárgyait tekintettük át. A helyben is űzött mesterségek világából látható volt néhány eszköz, szerszám, kellék, így kovács, hentes mészáros, bőrös, szikvizes, méhész, asztalos, cipész, sőt egykori orvosi rendelő eszközei is fennmaradtak.

Programok a nyitás jegyében

2021-ben a Haggenmacher udvarban – Art Quarterben a fokozatos nyitás jegyében első személyes programunkat tartottuk. A Haggenmacher udvar és az Art Quarter jól vészelté át az elmúlt évet, a vállalkozások működnek, néha cserélődnek, a galériák, stúdiók úgyszintén, ott a tengerentúli művészeket európaiak,

közép-európaiak váltották fel. Az udvaron lévő konténerben most egy csíra zöldség vállalkozás működik. A Pékember a fölszintre települt át, ők már jól ismertek. A Rózsavölgyi csoki manufaktúra ugyancsak régen itt van az udvaron. A galériában egy kiállítást láthattunk, ezúttal **Kukla Krisztián** az **AQB** kulturális menedzsere tárlatvezetésével, a „Redenta szobrok és egyéb történetek” címmel. **Lengyel Péter**, aki egyébként a Pécsi Egyetem művész-tanára, a két világháború között a Szabadság téren volt un. irredenta szobor csoportot dolgozta fel Trianon százéves évfordulója alkalmából. A négy égtájat szimbolizáló szoborcsoportokat rekonstruálta és mai szereplőket helyezett beléjük, ami messze túllép az akkori vagy a mai hazai kontextusokon. A galéria után **Ruzicska Tünde** keramikus műhelyébe látogattunk el.

*Hajómolnárók ünnepe, Nagytétény, 2021.
Nepomuki Szent János gloriett*

Egy év szünet után ismét megtartottuk a hajómolnárók ünnepét, Nepomuki Szent János emléknapját, - ha visszafogottan is. A nagytétényi Gloriettnél találkoztunk, ahol ugyancsak Nepomuki Szent János szobra áll, s amelyet nemrégén újítottak fel. A budafoki szobor felújítása akkoriban zajlott. Koszorúztunk, Diebel Dietrich emlékezett meg a hajómolnárokról és beszélt a hajómalmok működéséről, amelyek a mi Duna szakaszunkon is jelen voltak. A koszorúzás után egy hajómalomhoz vagy arra utaló gyűjteménybe szoktunk elmenni, ez most még nem jöhetett össze. Végül lementünk a Duna partra, a Lovasklubba, ahol a csodás friss zöldben, és a zajvédő falaknak is köszönhetően csendes környezetben beszélgethettünk tovább.

Kirándulások, az irodalom és a Duna jegyében

Szekszárdi sétát tettünk az olvasókörrel augusztusban. A korábbi sikeres nagykőrösi Arany-út után már terveztünk egy irodalmi sétát, amit a pandémia késleltetett, végül létrejött a szekszárdi séta, **Babits** apropóján. De Szekszárdhoz kötődik **Garay János**, majd **Mészöly Miklós**, később **Baka István** és **Dienes Valéria** is. Idegenvezetést kértünk a helyi Tourinform-tól, amit meg is kaptunk **Wéber Antalné, Panni néni** személyében, aki nyugdíjas magyar-orosz tanárnő, és hangulatos sétát tettünk vele a belvárosban. A Babits ház volt a végcélunk, ami 1780-ban épült copf stílusban, nagyapja vette, és ott született a költő. Körbejártuk a korabeli lakó-szobákat és az emeleti Babits kiállítást. A földszinten Dienes Valéria emlékszobája látható, aki mozdulat-művészként rokonságban és kapcsolatban is volt Babits-al. Itt van még emlékszobája Baka István költő, műfordítónak, aki szintén szekszárdi kötődésű volt. A kertben áll Babits szobra, amit Farkas Pál készített. A szomszéd ház, Mészöly Miklós emlékháza, ami egyben az irodalom háza, Mészöly Miklós hagyatékával, gyűjteményével, amit özvegye Polcz Alaine hagyott a városra. Végül a Vármegyeháza udvarára tértünk be, ahol éppen a „Borok és hangok” című fesztivál indult világzenével, borkóstolással.

Szekszárd, csoportunk a Babits ház kertjében, 2021.

Az esztergomi Vízeumban, 2021.

Októberben kirándulást szerveztünk **Esztergomba**, aminek elsődleges célja a Vizeum, az egykori Duna Múzeum megtekintése volt. Mai formájában már nem csak a Dunával, hanem sok mindennel foglalkozik, ami a vízzel függ össze. A rendkívül gazdag gyűjteményben olyan vízi járműveket is találtunk, amikkel az egyesületünkben már többször is foglalkoztunk és ezért különösen is érdekesek voltak, pl. az Ulmi Schachtel és a hajómalom. Bemutatták a különböző mérőeszközöket és azok fejlődés történetét. Külön összeállítás foglalkozik az árvízvédelemmel, mederjavítással, gátépítéssel és víztározókkal, magasított alépítménnyel rendelkező házakkal. Egy külön pancsolónak elnevezett teremben a gyakorlatban is ki lehet próbálni a különböző vízkiemelési módszereket: egy kis fahajót lehet egy zsiliprendszeren keresztül küldeni és megnézni, hogyan lehet nagyobb hullámok ellen védekezni.

Hárosi séta októberben. Nagy érdeklődés mellett tartottuk őszi sétánkat **Sisak András** tanár úrral, a Háros, majd a Hunyadi-szigeten. A Csöti monostor és a térség múltját régen kutatja, ennek elemeiről beszélt a résztvevőknek a térség Árpád kori településeiről, így Csötről, a szemben lévő Hárosról, a monostorról fellelhető dokumentumokról. A helyszínen a közelmúltban végzett földradaros vizsgálatokról volt szó, amelyek a felszínre került kútkáva környékén kimutatták a kolostor alapfalait. A többi épület és a templom felkutatásához jelentős terület felszabadítása és pénz kellene, ez a jövő zenéje. Utána benéztünk a közeli Natura 2000-es erdő zónába, ami a folyó LIFE élőhely kezelési projekt része. A terület kitarakítása a honvédségi hulladéktól megtörtént, nagy mennyiségű tájidegen fát, cserjét irtottak ki, és a megtisztított tisztásokon őshonos facsemetéket telepítettek, ezek kezelése még folyik. Utána átmentünk a Hunyadi szigetre, ahol a tanösvényen majd a sziget belső ágában körbejárva csodáltuk meg a környezetet. Velünk voltak a római partiak, a „Fák a Rómain” szervezet képviselői, akik révén a résztvevők még ottani emléktárgyakkal is gazdagodtak.

Fotópályázat Budafok-Tétényről, mindennapjainkról

„Budafok-Tétényben élünk” fotópályázat. A Casino létrejötté tizenötödik évfordulója alkalmából fotópályázatot hirdettünk a fenti címmel, ahol elsősorban a helyi mindennapi civil élet, rendezvények, események bemutatását, megörökítését kértük a pályázóktól. Az elmúlt tizenöt évre visszamenőleg lehetett képeket beküldeni, amelyek Budafok-Tétényhez kötődnek. Az október végéig beérkező fotókat egy szakmai zsűri értékelte, rangsorolta. A zsűri tagjai voltak: **Radóczy Mária** képzőművész, **Székely Judit** a Nádasdy Kálmán Művészeti Iskola tanára, **Zács Ágoston** fotográfus, **Haid Attila** fotográfus, és **Kanyó Ferenc** fotográfus, a Nádasdy Kálmán Művészeti Iskola korábbi tanára. Hat pályázó harminc képe érkezett be, ezeket értékelte a zsűri, végül valamennyi képet befogadva, a legkülönbözőbb tematikájú, jellegű képeket áttekintve. Az eredményhirdetést az előzetes terveknek megfelelően december 10-én tartottuk a Budafoki könyvtárban, limitált létszámmal, csak a pályázókat, a zsűri tagjait és néhány Casinos szervezőt meghívva az eseményre. Kanyó Ferenc zsűri-elnök értékelte a pályázatot, a viszonylag kisszámú pályázót talán a tematika szűkítő jellegének betudva, bár a pályázók elég tágan értelmezték azt. Látva akár a közösségi felületeken felbukkanó képek sokaságát, jóval több pályázóra számítottunk. Ezt követően vetítettük a képeket az értékelés során kialakult rangsorban hátulról előre haladva, menetközben is értékelve, azokat. Az előre jelzett három első díjon túl négy különdíj is átadásra került.

Kiállítás a Budafok-Tétényben élünk fotópályázat anyagából, 2022. január-február. A jubileumi fotópályázat értékelését követően fontosnak gondoltuk, hogy a képeket nemcsak digitálisan, hanem a maguk valóságában is bemutassuk, így a Budafoki Könyvtárban kiállítás formájában is hozzáférhetővé tettük a képeket a könyvtár galéria részében. A megnyitón a zsűri megjelent tagjai értékelték a kiállítás anyagát. Meghívtuk a támogató Budafok-Tétény Önkormányzata Oktatási, Kulturális és Testvérvárosi bizottsága képviselőjét is, hogy méltassa a pályázati programot és a kiállítást, és köszöntöttük az alkotókat is.

Mészáros Péter, Budafok, 2022. február

Budafok-Tétényben élünk fotópályázat

Hell Ferenc: Hozom már - második díj

Kugler Ferenc: Pezsgő élet - első díj

Pató Ferenc: Forгатag - harmadik díj

Kanyó Ferenc, a zsűri elnöke, méltatja a pályázat anyagát

Kiadja:

A Promontorium Polgári Casino Egyesület

www.promontoriumcasino.hu

Megjelent 2022-ben, 100 pl-ban.

A kiadvány a Nemzeti Együttműködési Alap támogatásának köszönhetően jelent meg.

